

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

Timon Ramaker, Utrecht

Zekerheden op de tocht

De gestage opkomst van extreem-rechtse partijen wijst op grote hang naar zekerheid. In een tijd waarin economische en sociale verworvenheden niet meer vanzelfsprekend zijn, is het een opluchting een zondebok te kunnen aanwijzen of eens even krachtig een schreeuw te laten horen. De discussies over criminaliteit en het vreemdelingenvraagstuk zijn voor een deel ingegeven door angst voor een onzekere toekomst. Tegelijkertijd bejubelen velen de laatste jaren – heel paradoxaal – juist onzekerheid. In muziek en film, politiek en maatschappij, overal kom je het tegen. 'The best roads of all are the ones that aren't certain', zingt bijvoorbeeld de Canadees Bruce Cockburn.

De mens is een kwetsbaar wezen en heeft daarom bescherming nodig. Het gezin leert het kind vaardigheden en kennis om te overleven. Ook als het kind min of meer volwassen is, zoekt het naar zekerheden. Uiteindelijk blijft de wereld immers bedreigend. Een vaste baan, een uitgebreid verzekeringspakket, een huishouden waarop niets valt aan te merken, goede pensioensvoorzieningen, een uitgespreid netwerk van relaties, dagelijkse 'soap'-series op vaste tijden, het vertrouwen ommeetje; het geeft allemaal een gevoel van zekerheid. En voor een deel terecht. De onmenselijkheid van een volstrekt onzekere wereld is momenteel in de Oscar-winnaar 'Schindlers List' te zien.

Beheersing

Zekerheid zoeken we vooral in het leren beheersen van het leven. Dat kan door bijvoorbeeld: geld, kennis, relaties, charisma. Aan al dit beheersen zijn er echter in onze eeuw grote twijfels ontstaan. Moet je om vrijheid te vinden niet veeleer deze zucht om te beheersen, loslaten? Ik noem vier versies hiervan.

(a) De oosterse, onthechtende variant: deze wereld is uiteindelijk maar schijn. Je moet je onthechten van alles. Probeer het niet te beheersen. Blijkens de New Age-mode is dit nog steeds populair.

(b) De radicaal-romantische, verzetende variant: werp de macht omver, protesteer! De huidige Seattle-rock is een goed muzikaal voorbeeld.

(c) De neo-romantische, terugtrekkende variant: al die grote woorden groeien me boven het hoofd. Ik ben gelukkig in mijn gezin en het nieuwste nummer van 'Country-living' hoor ik al op de deurmat vallen.

(d) De postmoderne, onzekerheid omarmende variant. De hang naar zekerheden wordt een gevangenis voor het mens-zijn. Weg ermee. Het leven is nu eenmaal onzeker en we kijken de onzekerheid recht in de ogen en zijn er blij mee. 'Uncertainty is a guiding light', zingt U2 in haar programmatische song 'Zooropa'. Onzekerheid is haast een belofte van vrijheid.

Loslaten

Ik kan wel wat met elk van deze varianten. Misschien heb ik ze wat negatief beschreven, maar ik voel me hier meer thuis dan bij het modernistische streven, dat de wereld wil beheersen. Met name de laatste versie intrigeert mij. Zij wijst erop hoe mensen in het streven naar beheersing van het leven uiteindelijk zelf worden beheerst. De mens blijkt kleiner en vooral ook kwetsbaarder te zijn dan hij of zij zelf gewent had.

Voor velen is dit echter een triomfante-lijk loslaten. Alle verhalen over waarheid, schoonheid en het goede zijn als machtsmiddelen ontmaskerd. Zij dreigden immers het leven tot een gevangenis te maken. De postmoderne mens heeft die trucjes door.

„Wij stinken er niet meer in. Hier en nu bekijken we wel wat er van komt. De toekomst die we probeerden te vormen, laten we los. We geven het als het ware terug aan het Toeval of aan het Lot, van wie we het immers afgepakt hadden”, zegt hij of zij blijmoedig.

Perspectief

De bijbel spreekt ook veel over loslaten, meestal met woorden als 'wachten' en 'stil zijn'. Maar anders dan bij de meeste postmodernen is het geen triomfante-lijk, arrogant loslaten in het hier en nu, maar een loslaten in perspectief. Geen loslaten omdat we het spel doorhebben, maar een loslaten omdat God toch groter is. Mensen kunnen het leven inderdaad niet beheersen en in eigen handen hebben. Maar dat hoeft ook helemaal niet. We

moeten het zelfs loslaten, omdat we zo snel ons uiteindelijke vertrouwen in iets anders dan God stellen. In zekere zin zijn postmoderne filosofen de iconoclasten van nu. Loslaten is dus verbonden met vertrouwen in iemand die groter is en een oogje op ons heeft.

Een tweede grote verschil met eigenlijk alle genoemde varianten van loslaten is, dat het bijbelse loslaten een verantwoordelijk loslaten is. We hoeven niet dat op ons te nemen wat Gods verantwoordelijkheid is. En bovendien worden we dan stil voor Hem, zodat we eindelijk eens naar God kunnen luisteren.

Het bijbelse loslaten doet recht aan zowel het legitieme verlangen naar zekerheid, als aan de postmoderne beeldenstorm. De postmoderne christen-musicus Bruce Cockburn zegt het zo: „Got to let go of the things that keep you tethered. Take your place with grace and than be on your way.”

38e jaargang – nr. 9
6 mei 1994

In dit nummer

- 159 W.C. Moerdijk
De waarheid maakt vrij (1)
- 169 H. de Jong
Waarom ik dit keer CDA
gestemd heb
- 162 A. Bergsma
AKS nog niet met pensioen
- 163 J. Klein
Meedoen met
liedboek-2000? (2)
- 165 H. Algra
Welkom in Barneveld...
- 169 Georgië, een (bijna)
vergeten land (2)

Veertiendaagse uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P.J. van Kampen
Mr.dr. J. Meulink
Ds. K. Muller
Ds. W. Smouter
M.J.F. van der Wal
J. Westerkamp-Stegeman

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Telefoon: 05130-20476
Telefax: idem.

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Onder andere(n)

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie

M. van Veelen-Vreugdenhil
Administratie Opbouw
Hunze 16
2911 EH Nieuwerkerk aan den IJssel
Tel. 01803-20205.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min. f 25,- contributie op bovenstaand gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 65,- per jaar of f 36,- per half jaar.
Voor studenten f 52,- per jaar.
Buitenland f 92,- per jaar of
f 104,- per luchtpost. Chequekosten
buitenland: f 15,-.

Advertenties

Tarief: 60 ct. per mm. bij 45 mm. breed (excl. 17,5% BTW).
Advertenties inzenden tot woensdag 8.30 uur, anderhalve week vóór verschijningsdatum. Familieberichten uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor verschijning. Advertenties en familieberichten rechtstreeks naar Nedag, t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 03420-10760, fax 03420-92542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

Inleveren kopij

In verband met Hemelvaartsdag dient de kopij voor het komende nummer één dag eerder dan normaal aangeleverd te worden.

In de komende nummers (o.a.):

H. Algra, Geen gitaar in Nederland, geen orgel in Schotland
H. Algra, Ze redden zich wel
M.R. v.d. Berg, Vragen van toen – vragen van nu
M.R. v.d. Berg, Vergeving der zonden: hart van het evangelie
M.H.T. Biewenga, De aanvullende gezangenbundel
J.J. Oostenbrink, Kerkelijke bijdragen
B. Wielenga, Mijn buurman heeft een koe geslacht

Aktie "Open Christianity" in St. Petersburg

Er zijn sinds het laatste bericht in 'Opbouw' nog vele giften overgemaakt. Ik had eind december al een bedrag van f 7170,- aan het instituut 'Open Christianity' overgemaakt. Er is sindsdien nog f 4195,- bijgekomen. De aktie is nu afgesloten. Het heeft samen het indrukwekkende bedrag opgebracht van f 11.365,-. Het laatste deel van dit geld zal officieel worden overhandigd aan Konstantin Ivanov, de leider van dit werk, die in mei met een groep medewerkers in ons land is. Ik ben van plan dit te doen tijdens een publieke bijeenkomst, waarvoor ik alle lezers van Opbouw uitnodig op dinsdagavond 24 mei a.s. tijdens een grote muziekkavond.

Op die avond zal Konstantin Ivanov vertellen van zijn werk voor 'Open Christianity' in St. Petersburg. De nadere kennismaking met dit instituut zal gepaard gaan met een muzikaal optre-

den van o.a. een russisch jongenskoor.

De Nederlands Gereformeerde Kerk van Utrecht heeft gratis de Jeruzalemkerk ter beschikking gesteld. De opbrengst van dit avond zal geheel ten goede komen aan de restauratie van het pand ten behoeve van bijbelgetrouw onderwijs in St. Petersburg (f 10,- p.p.). Komt dus allen op dinsdagavond 24 mei a.s.!

De Jeruzalemkerk is te bereiken via de buslijn 5 of 8 (halte De Gaard) of via autoweg afslag Utrecht-Noord, Tuindorp-Oost. Aanvang 20.00 uur.

Op die avond kunt u mij een specificatie vragen van uw gift. De lijst is te lang om die hier te publiceren.

Hartelijk bedankt namens het instituut "Open Christianity"!

W.G. Rietkerk, Utrecht

WOORD DAAD

20 jaar hulpverlening!

Via Woord & Daad kunt u uw arme naaste in de Derde Wereld te hulp komen.

Circa tweederde van de wereldbevolking bevindt zich aan de verkeerde kant van de kloof tussen rijk en arm. Geef uw verre naaste een beter bestaan! Onze materiële hulp gaat samen met het bijbels getuigenis.

FINANCIËLE ADOPTIE

Een goed voorbeeld van hulpverlening is financiële adoptie.

Voor f 40,- per maand zorgt u voor voedsel, kleding en christelijk onderwijs voor een kansarm kind. Bel ons en meld u aan!

Vraag om ons gratis kwartaalblad. Giften welkom!

STICHTING REFORMATISCHE HULPAKTIE WOORD EN DAAD

Postbus 560 - 4200 AN GORINCHEM - Telefoon 01830-24288
Postgiro 30.20.900 - ING Bank 68.23.44.222

Geven doet kinderen leven!

W.C. Moerdijk, Nieuwegein

De waarheid maakt vrij (1)

„Als gij in mijn woord blijft, zijt gij waarlijk discipelen van Mij en gij zult de waarheid verstaan en de waarheid zal u vrijmaken. Johannes 8:32

Wij leven in een vrij land. Dat hebben we deze week op verschillende manieren kunnen merken. We gingen naar de stembus om een volksvertegenwoordiging te kiezen: een democratisch recht dat nauw verbonden is met vrijheid. En we vierden de bevrijding van de dictatuur van het nationaal-socialisme. Twee belangrijke momenten in één week die deze keer bijna samenvielen. Toch wil dit niet zeggen dat deze vrijheid door iedereen evenzeer wordt gewaardeerd en gekoesterd. Velen maken van hun stemrecht niet eens gebruik.

En we zien – bijna 50 jaar na de bevrijding – opnieuw een onrustbarende opkomst van het rassisme. Vrijheid spreekt niet vanzelf en moet ons steeds tot nadenken stemmen. Wanneer zijn wij echt vrij? Waar liggen de grenzen van de vrijheid? Hoe blijft de vrijheid bewaard? Daarom twee bijbeloverdenkingen over vrijheid.

'Permissive society'

Met deze Engelse benaming is een karakterisering van onze tijd gegeven. We leven in een maatschappij waarin (bijna) alles is toegestaan. 'Moet kunnen' is één van de typerende kreten van vandaag. Alles moet kunnen, een ongebreidelde vrijheid, waarbij nauwelijks beperkingen worden getolereerd. Alles mag, als het maar niet de ander direct schade toebrengt. Dat is nog zo ongeveer de enige grens die aan de vrijheid wordt gesteld. Er is wel iets aan het verschuiven. Want het is duidelijk dat niet alles kan. De bomen van de welvaart groeien niet tot in de hemel. Er zijn grenzen aan de groei. Er is geen volledige werkgelegenheid: niet iedereen kan een baan vinden. Er is geen inkomensgroei meer. De productiegroei stuit op grenzen die het milieu ons stelt. Anderzijds is er een groeiend besef dat onbeperkte vrijheid leidt tot ongewenste effecten. Er moet weer een duidelijker besef van normen en waarden komen. En er moet weer meer worden gecontroleerd. De wal lijkt de vrije vaart van het schip te keren. Maar als vrijheid dan kennelijk niet betekent dat alles moet kunnen en dat alles mag, wat betekent het dan wel? Wanneer ben je echt vrij? Wellicht brengt een woord van Jezus ons verder.

De waarheid zal u vrijmaken

Deze woorden van Jezus stuiten op groot verzet bij de Joden. Jezus suggereert hiermee immers dat zij nu niet vrij zijn. En dat klinkt als een vloek in hun oren. Zij zijn kinderen van Abraham en nooit iemands slaven geweest. Historisch gezien klopt dit natuurlijk niet. Er zijn vele perioden geweest dat het volk, uit Abraham geboren, slaaf is geweest. In Egypte, in Babel, in de tijd

van de Maccabeeën en ook in de tijd van Jezus. Misschien stonden de Romeinse soldaten wel op gehoorsafstand bij dit twistgesprek tussen Jezus en de Joden toe te kijken. Politiek gesproken zijn zij zeker niet vrij. Het is duidelijk dat zij niet over een politieke vrijheid spreken, maar over een geestelijke vrijheid. Als kinderen van Abraham erkennen zij maar één Heer en dat is God. Daarin hebben zij gelijk. En zo bezien zouden ze, ondanks de Romeinse bezetting, vrij kunnen zijn. Want met Abraham zijn zij geroepen uit het diensthuis van de afgoden om vrij te zijn van horigheid aan deze machten. Als zij echt als kinderen van Abraham zouden leven, zouden ze vrij zijn. Maar in werkelijkheid doen zij dat niet. Zij leven in geestelijke onvrijheid. Alleen de waarheid zal hen vrijmaken. Maar wat houdt die waarheid dan in?

De waarheid in persoon

Wij zijn gewend om over een objectieve waarheid te spreken. Waarheid die is losgemaakt van alle subjectiviteit. Waarheid die gemeten kan worden. Een exacte waarheid van $2 \times 2 = 4$. Dat is een waarheidsbegrip waar je niet koud of warm van wordt. Maar waarheid in bijbelse zin is wat in Jezus Christus is geopenbaard. En daar word je beurtelings koud en warm van. Dat is een waarheid die een mens raakt tot in de wortels van zijn bestaan. En die blootlegt wat er huist diep in ons hart. Deze waarheid heeft een naam: Jezus. Jezus heeft zich geopenbaard als de Weg, de Waarheid en het Leven. Hij is de waarheid die bevrijdt. Daarom kan ook in één adem gezegd worden: „de waarheid zal u vrijmaken” en „als de Zoon u vrijgemaakt heeft, zult u werkelijk vrij zijn” (vs. 36).

Daarmee wordt de waarheid en de waarheidskennis verbonden met Christus. Er is geen bevrijdende kennis van de waarheid dan door Hem. Het is geen inzicht dat uit onszelf voortkomt, maar dat we alleen verwerven in de weg van het discipelschap en het blijven in zijn woord. Waarheid, bevrijdende waarheid, leren we kennen door Jezus alleen.

Een harde waarheid

Die waarheid liegt er niet om. Het is een harde waarheid. En daarom blijkt het een waarheid waar we niet aan willen (geloven). Een waarheid die verdrongen wordt en het zwijgen moet worden opgelegd. Dat loopt uit op het kruis: weg met Hem die de waarheid is. Wat zegt dan die waarheid, waar we niet aan willen geloven? Die zegt: – dat ik niet beter ben dan anderen

– dat ons volk niet beter is dan andere volkeren

– dan Nederlanders niet beter zijn dan Turken, Marokkanen of Surinamers

– dat het technisch superieure Noorden niet beter is dan de ontwikkelingslanden in het Zuiden

Die waan, die leugen dat het ene volk meer zou zijn dan het andere en het ene ras superieur aan het andere heeft miljoenen mensen het leven gekost.

Die waanzin kan vat op ons krijgen als we waarheid over onszelf niet accepteren. Dan huist, denken we, de boosheid niet in mij, maar in de ander. Dan ben ik superieur en hij is inferieur. Ik ben normaal en hij is abnormaal. Toen waren de Joden, de zigeuners en de homoseksuelen het slachtoffer. Vandaag kunnen het weer anderen zijn: de buitenlanders, de vluchtelingen, de werklozen.

Wie niet aanvaardt dat zijn schaduwkant in het licht van de waarheid komt te staan, projecteert alles wat zwart is op de ander. Daàr zit het kwaad, daàr is de vijand die bestreden moet worden.

De waarheid zal u vrijmaken, zegt Jezus. Dat is de waarheid die onthult dat ik een vijand van God ben, van mijn naaste en van mijzelf.

Dat is wel schrikken. En het is geen wonder dat een mens daar niet aan wil. Zodat dezelfde Johannes moet schrijven: „Ze hebben de duisternis liever gehad dan het licht”.

Een bevrijdende waarheid

Het is een waarheid die je alleen onder ogen kunt zien in de persoon van de Here Jezus Christus. Want dan blijkt het niet alleen waarheid waar je koud, maar ook waar je warm van wordt. Het is een waarheid die ontdekt en veroordeelt, maar die ook redt en behoudt. In de gekruisigde waarheid ontdek ik tot mijn schrik wie ik ben, maar tot mijn vreugde tegelijk wie God is. Een God die ons in Christus heeft liefgehad toen wij nog zondaars waren.

Zo komt de waarheid aan het licht na Pasen. Een waarheid die de mensheid niet opdeelt in goeden en kwaden, heiligen en zondaars, vromen en goddelozen, eigen mensen en vreemdelingen. Jezus overschrijdt juist al die grenzen. Hij is een vriend van hoeren en tollenaars, van heidense vrouwen en Romeinse soldaten, van Abrahams kinderen en alle mensen. Hij gooit al onze schema's door elkaar die door ons gemaakt zijn om onszelf te handhaven en te rechtvaardigen. Hij maakt ons tot zondaar en begenadigde in één.

Dat is de waarheid die bevrijdt.

H. de Jong

Waarom ik dit keer CDA gestemd heb

De verkiezingen zijn weer achter de rug. Ik kan niet zeggen dat ik er een goede nasmaak van overhoud. Nederland is in de media erg anti-Amerikaans, maar op afstand volgt men hier de Verenigde Staten in alles, ook in de stijl van het campagne-voeren bij verkiezingen. Zo zijn nu ook hier te lande de verkiezingen een zaak van toeters en bellen geworden. Het leven wordt op die manier wel erg kinderachtig, is mijn indruk. Dat vind ik van het kerkelijke leven ook wel eens, als ik dat gedoe tegenwoordig met al die kaarsjes zie. Maar dat zal wel komen doordat ik er niet bij opgegroeid ben. Ik wou het trouwens meer over het stemmen zelf hebben dan over de rimram daaromheen.

Ik wilde vertellen dat ik dit maal anders heb gestemd dan ik tot dusver gewoon ben geweest. Zolang ik stemrecht gehad heb in mijn leven, heb ik het hokje van het GPV rood gemaakt. Ik kon van die partij weliswaar geen lid worden, maar daar heb ik nooit over gezeurd, want dat wou ik ook helemaal niet. Het programma stond mij aan, dat was alles, of misschien nog wel meer de konkrete standpunten die de afgevaardigden van die partij innamen. Zij stonden een zakelijk-christelijke benadering van de dingen voor en ze wentelden zich niet om en om in theokratische dagdromerijen. Dus gaf ik mijn steun aan hun kandidaten. Wel nam ik me steeds voor dat ik daarmee zou stoppen, als het GPV meer dan 50% van de stemmen zou halen, want niemand mocht van mij verlangen dat ik als afgezet vrijgemaakt predikant aan mijn eigen verbanning (naar Duivelseiland, bijvoorbeeld) zou meewerken. Erg reëel was dat voorbehoud natuurlijk niet en bovendien is het GPV zelf ook wel van dat streng-rigoreuze, al te kerkelijke karakter van het begin teruggekomen. Toen destijds de heer P. Jongeling voor het eerst in de kamer verkozen werd, schreef ds R. Bremmer dat dat de partij goed zou doen, omdat ze door de praktijk tot meer compromissen gedwongen zou worden. Dat werd hem niet in dank afgenomen, maar het was wel een schot in de roos. Dat is achteraf wel gebleken. Het GPV heeft zich tot grote realiteitszin ontwikkeld en is nu door de grote bekwaamheid en ijver van haar publieke vertegenwoordigers (gesteund door een betrokken achterban) in al haar kleinheid tot niets minder dan een faktor in de landspolitiek geworden. Een geweldige prestatie waarvoor ik alle respect heb. Ik zou zelfs wel voorzichtig van zegen van de Here willen spreken. En juist nu heb ik er niet op gestemd. Dat moet ik natuurlijk verklaren.

Nog een reden

Daarvoor moet ik eerst zeggen dat ik al die tijd nog een reden heb gehad om op het GPV te stemmen. Ik deed het ook terwille van het CDA (en eerder van de AR-partij). Ik vond het heel goed dat zo'n grote christelijke partij een luis in de pels had, waardoor zij regelmatig op haar beleid gecontroleerd en op haar beginsel bevestigd zou worden. Zoals het voor de PvdA goed is dat ze Groen Links naast zich heeft. Die kleintjes staan meer aan de kant dan de grote en kunnen dus het beginsel dat zij delen met hun grotere zussen, zuiverder houden. 'Zij hebben makkelijk praten', zegt men van die ukjes dan wel eens mis-prijzend en ergens is dat ook zo. Maar dat kun je ook positiever benaderen. Want het is rondweg een ramp als iedereen moeilijk praten heeft. Dan wordt er niets meer duidelijk. Goed, maar voorwaarde voor deze overweging is natuurlijk wel dat er überhaupt een CDA is om kritisch te volgen. Zou dat CDA wegvallen dan zou de bestaansreden van het GPV ook verdwijnen. En nu leek het er immers op dat het CDA een geweldige duikeling zou gaan maken? Dat was voor mij reden genoeg om deze zieltogende partij te hulp te schieten en er dus op te stemmen. Want nog eens, zou het CDA verdwijnen, dan was er voor het GPV ook weinig empoel meer over. Ik proefde trouwens in de aftuiging door de media van het CDA zoveel vleien antichristendom (een verschijnsel dat zoals bekend het weligst tiert in omgevingen die voorheen christelijk zijn geweest), dat ik ook al om die reden voor mijn medechristenen daar bloed voor het hart kreeg. De heer Schutte hoorde ik ook een keer zeggen dat het wegvallen van het CDA een verlies zou zijn. Dat deed me goed; het was uit partijpolitiek oogpunt misschien geen verstandige, maar op een dieper nivo een zeer juiste opmerking. Je zou het dus samenvattend zo kunnen zeggen: Stemde ik tot dusver ten behoeve van het CDA op het GPV, dit keer stemde ik ten behoeve van het GPV op het CDA.

Anekdote

Dat brengt me op een aardige anekdote. Het was in de vroege vijftiger jaren en ik studeerde nog in Kampen. De ouderejaars studenten preekten regelmatig zondag aan zondag in het land rond. Dat was toen een van zaterdag-tot-maandag-gebeuren, want reizen op zondag was er niet bij. Men logeerde dus het hele weekend bij een familie en het was speciaal op de zondagavond dat er dan wat ouderlingen met hun vrouwen naar dat adres kwamen om met de jonge aanstaande predikant over het een en ander van

gedachten te wisselen. Echt, zonder beroepingsbijbedoelingen, maar gewoon uit belangstelling. En met een goed kritisch nagesprek over de preek. Ik heb daar zelf ook nog zeer goede herinneringen aan. En zo kwamen dan die ouderejaars studenten 's maandagsmorgens met hele verhalen weerom. Eén van hen vertelde een keer bij thuiskomst dat hij op de zondagavond met verschillende broeders en zusters een heet politiek gesprek had gevoerd. Het GPV stond toen nog volop in de kinderschoenen, maar dat verhinderde mijn aanstaande kollega niet er een felle voorstander van te zijn. Hij had dus ten behoeve van het GPV wervend gesproken, met al de overtuigingskracht die hem eigen was. 'Maar', zei hij teleurgesteld, 'ik moest ze eerst AR praten, vóór ik ze voor het GPV open kreeg'. Het verhaaltje illustreert prachtig hoe de AR (en later dus het CDA) de vooronderstelling van het GPV was en is. En hetzelfde is natuurlijk van de RPF te zeggen. En zoals gezegd, ik ben nu bij de laatste verkiezing op die vooronderstelling teruggevallen.

Barmhartigheid

Op het CDA gestemd, zegt u? Op die partij dus die in deze campagne zo modieus op de persoon van de heer Brinkman gespeeld heeft? Ja, het is waar, dat heeft mij ook niet zo aangestaan en ik denk dat deze partij bij de laatste verkiezingsronde haar lesje in deze wel geleerd heeft. Maar om haar nu om deze reden te laten vallen, — dan ben je net zo persoonsgebonden bezig als je anderen verwijt. Want er is van het CDA gelukkig nog wel iets meer te zeggen dan dat ze dit keer een wat ongelukkige campagne gevoerd heeft. Ik merk zelfs aan mezelf dat het CDA mij de laatste tijd principiële wat nader begint te staan dan de kleinere christelijke formaties. Dat betreft met name het punt van de christelijke barmhartigheid, dat ik het CDA bij meerdere ontmoetingen met zijn rivalen ter rechterzijde sterk naar voren heb horen brengen. De barmhartigheid, die (zoals de apostel zegt) roemt tegen het oordeel. Ik moet zeggen dat me dat toch wel aanspreekt in een tijd die tot zoveel veroordelingen aanleiding geeft. Als ik een man als pater Koopman een stemadvies voor het GPV hoor uitbrengen, dan gaat er bij mij een lichtje branden. Een waarschuwinglampje. Die kant moeten we niet op, denk ik dan. De mensen lasten opleggen zonder die zelf met een vinger aan te roeren, zei de Meester. Daar lijkt voor mij al dat veroordelen op. Dat je voor jezelf streng bent, okee, daar gaat heel wat van uit, maar christelijke politiek kan er toch niet uit

bestaan dat wij mensen die ons geloof niet delen, met ons verstaan van het gebod van God in het nauw brengen.

Verskillende godsdiensten

Wat mij de laatste tijd ook sterk bezig houdt is het feit dat wij in ons land verschillende godsdiensten zijn en ook zullen gaan herbergen. Eerlijk gezegd heb ik voor het goed omgaan met dit gegeven meer vertrouwen in het CDA dan in de kleinere christelijke partijen. Ik ken natuurlijk het verwijt aan de grootste christelijke partij dat zij moslims tot haar ledenbestand toelaat en ik kijk daar ook vreemd tegenaan, maar van de andere kant, er spreekt misschien toch ook uit dat ze daar op politiek gebied terughoudendheid weten te betrachten met de christelijke identiteit. Is het trouwens zo gek om op politiek gebied tot een zekere bundeling of samenwerking te komen van alles wat religie is? Er zijn toch gezamenlijke belangen te behartigen tegenover al degenen die in onze tijd elke smaak van religie onderdrukken en iedere uiting daarvan uit het publieke leven willen weghouden? We kunnen dat moslim-lidmaatschap van zoëven wel uitleggen als een duidelijk blijk van verwatering bij het CDA, maar hoe zouden de kleine christelijke partijen het probleem dat hier ligt, dan willen aanpakken en oplossen? Je houdt je hart toch vast voor een politiek, die zich zegt te baseren op het verouderde artikel 36 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Ik heb bij dit

laatste punt (de konfessiegebondenheid van het GPV, toegespitst op dat art. 36 over de taak van de overheid) wel eens vaker de vinger gelegd in ons blad, maar er is niemand van de club daar die erop ingaat. Ik vind dat weinig netjes tegenover een oude klant. Dat lijkt echt te stammen uit de tijd dat men elk geluid uit de buitenverbandse hoek hautain negeerde.

Artikel 36

Maar goed, ik zeg zeker niet dat mijn stemmen dit keer op het CDA een definitief afscheid van het GPV is. Daarvoor is mij die partij veel te sympathiek. Zou ik haar echter verlaten, dan is het op grond van dit artikel wel duidelijk dat ik niet bij de RPF (om van de SGP maar te zwijgen), maar bij het CDA terecht kom. De RPF verdenk ik nog meer dan het GPV van een artikel-36-politiek. Van een politiek dus op basis van het genoemde belijdenisartikel, dat in zijn ongekuiste vorm aldus luidt (met schuindruk van de meest onmogelijke woorden die er onder invloed van Abraham Kuyper op een gereformeerde synode in 1905 uit weggenomen zijn): 'Het is haar (= der overheid) taak niet alleen zorg te dragen voor de openbare orde en daarover te waken, maar ook de heilige dienst van de kerk te beschermen, om te weren en uit te roeien alle afgoderij en valschen godsdienst, om het rijk van den antichrist te gronde te werpen, en te bevorderen dat het koninkrijk van Jezus Christus komt en het

Woord van het evangelie overal gepredikt wordt, zodat God door ieder geëerd en gediend wordt, zoals Hij in zijn Woord gebiedt'. Ieder kan zien dat dit, in gekuiste of ongekuiste versie, veel en veel te ver gaat. Hier worden (behalve enkele juiste taken) dingen naar de overheid toegeschoven die niet alleen te gek zijn om over te praten (de gewraakte woorden), maar waarvoor zij ook ten enenmale de middelen mist om ze te verwerkelijken. Dit is gezegd in een tijd dat ons volk nog in de kerk zat en door de prediking tot het geestelijke gevecht ter bereiking van deze doelen werd aangespoord. Argeloos liet men de overheid in die strijd voorop lopen. We moeten goed beseffen dat die droom voorbij is. In een tijd dat ons volk religieus pluraal is geworden, ziet de overheidstaak er heel anders uit.

J.H. Veeffkind, Krommenie

Stadion

Onze dominee doet het ook. Maar niet op zondagmorgen na de kerk. Nee, onze dominee doet het 's morgens vroeg. Als iedereen nog op bed ligt. En hij dus niet meer.

Waar ik het over heb? Over hardlopen natuurlijk! Rennen, trimmen, joggen... Met tientallen, misschien wel honderden zijn ze in actie. Op zondagmorgen. Door de straten in de buurt waar onze kerk staat. En op het moment dat onze kerk uitgaat. Laatst was er een werkelijke kerkelijke file. Auto's, fiet-

sers, wandelaars, kortom: kerkmensen, wachtend voor de hardlopers. 'Halt! overstekend wild!' We liepen tegen de stroom in. In verhouding: een paar mensen tegen velen. Eén van onze kerkgenoten riep ik toe: 'Zouden wij toch de verkeerde kant op gaan?'

Maar goed, onze dominee doet het ook. Moest van de huisarts: 'minder wegen, meer bewegen' zei die. Lopen voor je leven, noemt hij het zelf. En hij loopt zoals hij is – je weet wel: in zijn eentje. En keurig op werkdagen, niks op aan te merken, 's Morgens vroeg. Een paar keer in de week. Ook in de vakantie. In een Beiers plaatsje bijvoorbeeld.

Er is daar een sportcomplex met zwembad, voetbalveld en een heuse renbaan. Het hek staat altijd open, dag en nacht. Je hoeft niet over de omheining heen te klimmen – als een dief, een rover of een huurling. Iedereen mag er altijd binnenkomen – als een herder door de deur. Het is een geweldige belevenis om voor het eerst van je leven op de renbaan in een stadion te lopen. Had het

zieke jongetje van vroeger niet gedacht.

Op de tribune zitten zijn vader en moeder – hadden zij vroeger ook niet gedacht. Zij hebben de goede strijd gestreden, de overwinning behaald, hun prijs gekregen. Ze moedigen zoonlief aan: 'Volhouden! Je kunt het! Je haalt het!' en dat soort kreten meer. Indrukwekkend vindt hij het en ontroerend, dat hij hier loopt en dat zij daar zitten. Over de baan wolkt de geur van vers brood, gebakken in een dichtbijgebakke-rij. Uitzicht op brood des levens. Hij krijgt er zin in. Het is zes uur. De klokken van de dorpskerk luiden voor het ochtendgebed. Of voor de laatste ronde. Of voor de grote bruiloft. Of voor alles tegelijk.

Dan zit hijzelf op de tribune. Even uitblazen. Er blijft een rust over voor de lopers in de renbaan. Hij kijkt uit naar de volgende generatie lopers: zijn leerlingen, zijn kinderen – komen ze er al aan? Hij gaat staan, kijkt uit, roept op zijn beurt: 'Volhouden! Je kunt het! Je haalt het!' Bronzen beieren de klokken. Over het stadion wolkt de geur van nieuw brood...

A. Bergsma, Groningen

AKS nog niet met pensioen

Beslissing VUT-regeling voor predikanten uitgesteld

Tijdens de eerste zitting van de Landelijke Vergadering was er nog weinig vuurwerk, zo kon u ruim een maand geleden in Opbouw lezen. Op 23 april, tijdens de tweede vergaderdag werden er wel degelijk enkele voetzoekers en vuurpijlen afgeschoten. De belangrijkste vragen die op beantwoording wachtten waren: moet het Akkoord van Kerkelijk Samenleven (AKS) worden aangepast en moet er een VUT- of TOP-regeling voor predikanten komen. Beide vragen wachten nog steeds op een antwoord: de afgevaardigden konden het niet binnen een dag eens worden over oplossingen.

Na de opening van de vergadering door voorzitter Schaeffer uit Apeldoorn, die daarbij een gedeelte uit Hebreë 3 las, was er eerst een vreugdevolle mededeling over een nieuwe Nederlands Gereformeerde kerk in Amsterdam-Noord. Daar vindt namelijk op zondag 22 mei de instituering plaats van de gemeente de Hoeksteen. Deze gemeente is ontstaan uit evangelisatiewerk van de Amerikaanse evangelist Norman Viss. De groep die uit deze evangelisatie ontstond, zocht aansluiting bij het verband van Nederlands Gereformeerde kerken en de regio Amsterdam-Haarlem heeft met blijdschap positief op deze toenadering gereageerd. Namens de LV wenste ds. Schaeffer de gemeente en de regio een gezegende dag toe.

TOP of VUT?

Daarna begon de LV aan de beide belangrijkste agendapunten: het AKS, maar eerst het rapport van de commissie voor onderzoek van een VUT-regeling ten behoeve van predikanten. Commissielid Liefhebber zei dat de commissie uit een enquête had geconcludeerd dat er onder predikanten een grote behoefte bestaat om met zestig jaar vervroegd uit te treden of taakverlichting te krijgen. „Na het zestigste levensjaar wordt het werk erg zwaar. Het zal wel veel geld kosten, maar deze kosten moeten we gezamenlijk dragen. De noodzaak voor een regeling voor oudere predikanten is groot”, aldus de heer Liefhebber. De commissie stelde de vergadering voor een TOP- en VUT-regeling (TOP = taakverlichting oudere predikanten) voor predikanten in te voeren. Er lagen drie voorstellen die, afhankelijk van de leeftijd waarop de regeling ingaat en het soort regeling, respectievelijk drie, zes en zeven en halve gulden per ziel, per jaar gaan kosten. Veel afgevaardigden vonden dat de kerken door zo'n regeling wel erg op kosten gejaagd zouden worden. Een afgevaardigde uit een grote gemeente zei in de wandelingen: „De goedkoopste regeling gaat onze gemeente f 7500,- per jaar

kosten! Dat is wel erg veel.” Waren het alleen 'gewone' gemeentelieden die de plannen van de commissie bekritiseerden? Nee, ook ds. Busstra uit Zwolle vond het niet juist de VUT of TOP via een centrale 'omslagregeling' uit te voeren, immers: „De plaatselijke gemeente beroept een predikant. In samenspraak met de gemeente en de kerkeraad kan verlichting van de werkdruk van de predikant prima geregeld worden. Taakverlichting? OK! De predikant moet zich daarop kunnen beroepen. Een speciale commissie van advies kan gemeente en predikant aanbevelingen doen over de invulling ervan. Ook kunnen gemeentelieden taken van de predikant overnemen”, zei ds. Busstra.

Uitsmeren

Andere afgevaardigden dachten daar heel anders over. Ds. Koers uit Wormer: „Het hebben van een eigen predikant heeft zijn prijs. Het aanvragen van taakverlichting zou me bezwaren. Bovendien wordt de afstand tot de gemeente te groot, daarom zie ik meer in een VUT-regeling dan in lastenverlichting.” Ook de heer Wattel uit Hoofddorp stelde dat de VUT een betere regeling is dan taakverlichting. De VUT is een recht, en een TOP-regeling kan alleen in onderhandeling met de gemeente tot stand worden gebracht. Dit kan gemakkelijk leiden tot moeizame discussies over de invulling van de TOP. De VUT is kwalitatief beter. Wattel stelde daarom voor de duurste, maar beste regeling die door de commissie werd voorgesteld uit te smeren over tien jaren in plaats van over vijf. Doordat in de periode van het jaar 2000 tot 2005 zeer weinig predikanten van de VUT gebruik zullen maken, zal het de kerken niet f 7,50, maar rond de f 6,00 per ziel gaan kosten. De voorzitter van de vergadering constateerde dat er nog te weinig helderheid omtrent de materie was en hij stelde voor de commissie te vragen de voorstellen van de heer Wattel mee te nemen in een nieuwe berekening voor nieuwe voorstellen, die in de loop van deze Landelijke Vergadering zullen worden behandeld. Dit voorstel werd aangenomen.

Dopperkerken

Zo wist de vergadering omtrent het eerste gesprekspunt dus niet tot een slotsom te komen. Wat betreft het tweede punt, het al dan niet aanpassen van het Akkoord van Kerkelijk Samenleven, was dit op voorhand al niet te verwachten. Het eventuele wijzigen van het AKS is een gevoelig punt. Via de landelijke pers probeerden buitenstaanders als Van 't Spijker (Christelijk gereformeerd) en Jaap Kamphuis (Vrijgemaakt) al aan te ge-

ven waar het wat betreft het AKS naar toe moet. Ook tijdens de vergadering werd nu het vuurwerk uit de tas gehaald. Waar gaat het allemaal om? Vanwege de slechte ervaringen die de Nederlands Gereformeerde kerken in het verleden hebben gehad met de Dordtse Kerkorde, heeft men sinds de jaren zeventig gewerkt aan een eigen kerkorde. Een kerkorde die minder aanleiding gaf tot onverkwikkelijke schorsingen en afzettingen. De kerkordening die toen tot stand kwam was het AKS. Dit AKS functioneert, volgens de meeste Nederlands Gereformeerden, nu al geruime tijd zeer goed. Het zijn andere kerkgenootschappen die de meeste kritiek op het AKS hebben. Zo hebben de Dopperkerken in Zuid-Afrika vragen over enkele artikelen uit het AKS, de artikelen 17 en 30. Deze artikelen regelen de binding van ambtsdragers aan de kerkelijke belijdenisgeschriften. De Dopperkerken zijn bezorgd dat de artikelen niet voldoende garantie bieden dat een predikant zich bindt aan deze eeuwenoude geschriften en ook vragen zij zich af of er wel voldoende middelen zijn om een predikant die een onschriftuurlijke leer uitdraagt wel geschorst en/of afgezet kan worden.

De commissie die de vragen van de Dopperkerken onderzocht, stelt voor het Akkoord op een aantal punten aan te scherpen en een landelijk ondertekeningsformulier voor ambtsdragers in te voeren. Op een aantal punten is de commissie verder gegaan dan de Dopperkerken vroegen, tot ongenoegen van een aantal afgevaardigden. Uit de woorden van ds. Horsman uit Dordrecht(!) bleek dat het moderamen van de vorige LV de commissie dit uitgebreide mandaat gegeven had. De heer Brouwer uit Amsterdam uitte kritiek op deze handelwijze van het vorige moderamen, dat immers buiten de reguliere besluitvorming om, op eigen houtje opdrachten aan de commissie gaf. Verder zei de heer Brouwer: „Maatgevend is dat de plaatselijke kerk centraal staat. De kerkeraad heeft de ultieme verantwoordelijkheid voor de predikant.” Met deze woorden verdedigde hij het tegenvoorstel dat zijn regio (Amsterdam-Haarlem) aan de vergadering deed. De kritiek van de regio op het voorstel van de commissie TAKS (Toetsing AKS) spitste zich toe op de herformulering door de commissie van artikel 17. De formulering van de commissie geeft de predikant de ruimte om, in geval van een meningsverschil, zijn kerkeraad te omzeilen en zich te verklaren ten genoegen van zijn regiovergadering. Ook anderen waren met een eventuele aanscherping van het AKS verre van gelukkig. De heer Oosterveen, die de

kerk van Baarn/Soest vertegenwoordigde vroeg zich af: „De geschiedenis leert dan strakke kerkordes niet helpen, waar zijn we eigenlijk bang voor? Wat is toch dat independentisme? Binnen de regio Utrecht bevinden zich drie kerken die het AKS niet ondertekend hebben, dat functioneert goed.” De afgevaardigde van de Tehuisgemeente in Groningen riep de vergadering op de voorstellen van de commissie te verwerpen.

Gedecideerd

„De veranderingen zijn onwenselijk”, zei de heer Griffioen uit Loenen, „Op-schuiven in de richting van meer synodocratie heeft de laatste vijftig jaar niets dan ellende gebracht. Bovendien is het prematuur op reacties van buiten te komen tot wijzigingen, terwijl eerst de interne discussie op gang moet komen. Er is immers een tendens van de vrijbuiters in onze kerken om een beetje richting kerkverband en ondertekening van het AKS op te schuiven.”

De heer Huizinga reageerde namens de commissie. Hij vond de kritiek te weinig inhoudelijk. Ook vond hij het argument dat het AKS al enige tijd goed functioneert niet sterk. Hij zei dat de tegenstanders van verandering moesten komen met inhoudelijke argumenten om het AKS niet te veranderen. Voorts viel Huizinga fel uit naar de kerk van Oegstgeest die in een brief aan de LV de voorstellen van de commissie gedecideerd afwijst. Oegstgeest: „Wij geloven dat de samenleving van de Nederlands Gereformeerde Kerken door het gevolg geven aan de voorstellen alleen maar kan worden bemoeilijkt en dat de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk binnen het kerkverband daardoor gevaar loopt.” In ongewoon krasse bewoordingen nam de heer Huizinga afstand van de brief van Oegstgeest.

Strop

Ds. Busstra en ds. Van der Linde uit Ede konden zich wel vinden in de voorstellen van de commissie. Zij betoogden dat de veranderingen niet dramatisch zijn en dat het goed is om een eindje mee te gaan als anderen dat van je vragen. Ds. De Jong uit Zeist daarentegen „heeft de strop van het confessionalisme al vaak om zijn nek gevoeld, ook vanuit eigen kring. We moeten kijken naar de toekomst. We moeten zo min mogelijk vastleggen en de ruimte hebben om wat te experimenteren. We zouden de vragende kerken kunnen verzoeken andere kerken niet lastig te vallen over afwijkende gebruiken.” Naarmate de middag vorderde werd onverbiddelijk duidelijk: de Landelijke Vergadering zou er op de tweede zittingsdag niet uitkomen. Op een volgende bijeenkomst wordt een vervolg gemaakt met de bespreking van beide onderwerpen. De volgende vergadering vindt plaats op zaterdag 28 mei en zal vooral gaan over de opleiding van predikanten.

Johan Klein, Rijswijk

Meedoen met liedboek-2000? (2)

‘Zingend geloven, bijdragen tot de ontwikkeling van het nieuwe kerklied’

Binnen de kerken die bij de totstandkoming van het Liedboek samenwerkten, was er van het begin af aan kritiek op de inhoud van de bundel. In de jaren dat men in de I.S.K. (de Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied) de liederen voor deze bundel bij elkaar bracht, waren de theologische ontwikkelingen in de samenwerkende kerken in een stroomversnelling geraakt. Nog even ter herinnering: het Liedboek is het resultaat van samenwerking tussen de Algemene Doopsgezinde Sociëteit, de Evangelisch-Lutherse Kerk, de Gereformeerde Kerken (syn.), de Ned. Hervormde Kerk en de Remonstrantse Broederschap. Toen na jaren van verzamelen, dichtten en schaven de gezangenbundel verscheen, werd al vrij snel het geluid gehoord dat ze verouderd was. Sommigen noemden het Liedboek zelfs 'één groot museum'. Tal van liederen stammen immers uit de tijd dat het geloof nog uit zekerheden bestond; de twijfels en onzekerheden van de moderne mens, zijn onvermogen om te geloven, zijn vragen naar God toe, klinken er niet of nauwelijks in door. Ik hoorde het een predikant eens zó verwoorden: „Vroeger ging het om de vraag: zijn wij acceptabel voor God? Vandaag gaat het eerder om de vraag: is God acceptabel voor ons?” In het Liedboek staat het belijden van de Kerk nog altijd centraal; de hedendaagse mens, die met het traditionele Godsbeeld niet meer uit de voeten kan, heeft er geen stem.

Vorig jaar zond de IKON voor radio-5 een serie uit onder de titel 'Op weg naar Liedboek-2000'. Uit de mond van een doopsgezinde of remonstrantse predikant tekende ik op: „In het Liedboek staan veel te veel vreselijke dingen, die niet hadden gemogen. Zaken als zonde, oordeel, schuldverzoening, daar wemelt het in het Liedboek van. Dat mag echt niet wéér gebeuren!” Als het aan die predikant ligt, keert het hart van het evangelie in Liedboek-2000 niet terug. Er is in onze tijd grote belangstelling voor de Persoon van de Heilige Geest, in allerlei kringen, van Wimber tot Sölle. Jezus zelf zei (Joh. 16:8) van die Heilige Geest dat Hij de wereld zou 'overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel'. Geen boodschap is vandaag zó populair als deze boodschap. Maar voor wie Christus werkelijk willen volgen blijft de kern van het evangelie: verzoening met God door het bloed van Christus en Zijn heerschappij over ons leven. Ook voor de moderne mens heeft Jezus een eeuwig evangelie, dat Johannes hoorde op Patmos (Openb. 14:6): „En ik zag een andere engel vliegen in het midden van de hemel en hij had een eeuwig evangelie, om dat te verkondigen aan hen die op de aarde gezeten zijn en aan alle volk en

stam en taal en natie, en hij riep met luider stem: „Vreest God en geeft Hem eer, want het uur van zijn oordeel is gekomen, en aanbidt Hem die de hemel en de aarde en de zee en de waterbronnen gemaakt heeft.”

Nu weet ik wel dat die doopsgezinde of remonstrantse predikant niet in z'n eentje uitmaakt wat er wel of niet in Liedboek-2000 mag, maar ik ben er lang niet gerust op dat het 'eeuwig evangelie' bij de samenstellers van zo'n gezangenbundel veilig zou zijn.

'Zingend geloven'

Ook van de kant van de liturgische beweging klonk er kritiek op de inhoud van het Liedboek. De bundel zou te weinig gezangen bieden voor de gang van het kerkelijk jaar. Er zijn wel liederen voor de hoge feestdagen (Kerst, Goede Vrijdag, Pasen, Hemelvaart, Pinksteren), maar al die tussenliggende periodes en zondagen met hun geëigende Schriftlezingen volgens het leesrooster komen er maar bekaaid af. Vooral voor de befaamde Veertigdagentijd voor Pasen zijn veel te weinig gezangen voorhanden. Wat zingt de gemeente op de zondagen Invocabit, Reminiscere, Oculi, Laetare, Judica en Palmarum? Tja, ik zou het óók niet weten. Het Liedboek stamt duidelijk nog uit de tijd dat een dominee donderdag bedacht waarover hij zondag ging preken (wat een chaos). En dan was er ook nog kritiek van de zijde van de rechtzinnigen, de klassiek-gereformeerden: zij proefden in een aantal moderne liederen een beginnend, of oprukkend horizontalisme. Soms klonk die kritiek heel apodictisch: in één brede zwaai werd 'het' Liedboek van tafel geveegd; vaak klonk de kritiek schuchter, alsof men zich schaamde voor een 'achterhaalde' mening. En als men dapper wilde wezen, klonk het toch zo onbeholpen: men had immers zo weinig *verstand van gezangen*? Lang geleden had men het initiatief op het gebied van de gezangen aan *anderen* overgelaten: die *anderen* hadden zich intussen breed ontwikkeld, de 'klassiek-gereformeerden' waren achtergebleven. Ook voor het Liedboek-2000 ligt het initiatief bij de eerder genoemde kerken, die samenwerken in de Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied. In 1981 ging de I.S.K. opnieuw aan het werk. Ze riep twee commissies in het leven, waarin dichters, componisten en theologen werden benoemd. De eerste commissie kreeg tot taak „te inventariseren wat er buiten het Liedboek zoal aan nieuwe (oorspronkelijke en vertaalde) liederen is ontstaan en

ten dele hier en daar reeds functioneert, en tevens de liederenschat der eeuwen op zijn bruikbaarheid in het heden te onderzoeken". Aan de tweede commissie „werd de redactie toevertrouwd van een reeks uitgaven, waarin nieuwe (dat wil in dit verband zeggen: nog onbekende) liederen ter beproefing worden aangeboden". Tussen 1981 en nu verschenen onder redactie van die tweede commissie vier bundeltjes gezangen onder de mooie naam 'Zingend geloven'. De eerste bundel kwam al in 1981 uit bij de Prof. dr. G. v.d. Leeuwstichting en heeft als ondertitel: 'Tijd voor Pasen, een verzameling liederen voor de Zeventig Dagen-tijd'. De liturgische beweging mocht tevreden zijn. In 1983 verscheen het tweede deeltje, ook bij de V.d. Leeuwstichting, met de ondertitel: 'Te gelegener tijd, een verzameling liederen voor tijden en gelegenheden'. Een derde deeltje zag in 1988 bij Callenbach het licht. Als ondertitel heeft het: 'In de schaduw van Gods Woord'. Het bestaat grotendeels uit liederen bij bijbelteksten. Bij Boekencentrum in Zoetermeer kwam in 1991 het vierde deeltje uit: 'Zingend geloven, Bijdragen tot de ontwikkeling van het nieuwe kerklied'. Niemand weet hoeveel deeltjes nog zullen volgen. De samenstellers trekken van uitgever tot uitgever, zoals de Israëlieten in de woestijn omzweven. Toch zal het geen veertig jaar meer duren, want deze uitgaven moeten het reservoir vormen waaruit de I.S.K. kan putten, „indien de samenwerkende kerken te eniger tijd opnieuw een beroep zullen doen op de vakmensen om het uitgeven van een nieuw gezangboek in studie te nemen". Zo voorzichtig drukte de I.S.K. zich in 1981 nog uit. Anno 1994 schijnt het voor de 'vakmensen' vast te staan dat zo'n nieuwe gezangenbundel in aantocht is. Ik vraag me af of er bij het merendeel van het kerkvolk zo kort na de verschijning van het Liedboek (1973) al behoefte is aan een gezangenbundel die het Liedboek moet vervangen; velen hebben de liederenschat van de Kerk der eeuwen pas voor het eerst ontdekt. En de jongeren, die vanouds gauw iets 'oud' vinden, zingen liever uit 'Opwekking' dan uit 'Zingend geloven'. Overigens vormt Zingend geloven niet de enige bron waaruit men voor Liedboek-2000 zal putten. De 'volle breedte van de kerk' moet in de nieuwe gezangenbundel tot uiting komen, daar is men het wel over eens. Zo moeten b.v. ook de razend populaire verzen van Huub Oosterhuis en het 'Feministisch liedboek' in de nieuwe kerkelijke liedbundel vertegenwoordigd zijn. Een ander geluid dat je veel tegenkomt in publicaties is dat bij de vorming van Liedboek-2000 de theologen de dichters niet meer steeds voor de voeten mogen lopen, zoals dat het geval was bij de totstandkoming van het huidige Liedboek. Dichters en theologen hebben ieder een eigen vakgebied en het vakgebied van de theologie mag niet heersen over dat

van de poëzie³. Waarbij je je dan mag afvragen tot welk 'vakgebied' de kerkganger zich mag rekenen die op zijn tong proeft dat een lied dat hij moet zingen niet Schriftuurlijk is. Is zo'n kerkganger misschien een pseudo-theoloog, of mag je hem een gelovige noemen die zijn Bijbel kent? Op de door 'Woordwerk' georganiseerde Weerklank-conferentie (ook daar was Liedboek-2000 het onderwerp) heb ik gezegd dat de scheidslijn niet loopt tussen verschillende vakgebieden, tussen dichters enerzijds en theologen anderzijds, maar tussen christenen (theologen, dichters, 'leken') van verschillend inzicht, van verschillend belijden, van verschillende geloofskeuze. Waar die scheidslijn ontkennd wordt, heerst het relativisme – en bij relativisme wint die partij die zich het vaagst weet uit te drukken

Dichterlijk woordenspel

In de vorige aflevering schreef ik dat het dichterlijk spel met woorden en begrippen, dat in het Liedboek nog een randverschijnsel vormde, in Zingend geloven de norm is. Om u een indruk te geven van wat ik bedoel, kan ik het beste enkele liederen citeren die representatief zijn voor de dichtstijl in deze bundeltjes. Ik kies ze uit het vierde deeltje, omdat ik dat het meest recent heb bestudeerd. Het eerste lied, gez. 13, volgt de zondagen van de Veertigdagentijd tot en met Pasen op de voet. Het is dus een eldorado voor de mensen van de liturgische beweging. De dichter, Wim Pendrecht, schrijft er bij: „Over het algemeen volgende de strofen de klassieke evangelielezingen voor deze zondagen." Het wordt gezongen op de melodie van psalm 5.

Invocabit

*In veertig dagen van beproeven,
vol van woestijnwind en van Geest,
waar duivelslist de leugen leest
zal lemand in Gods Naam hier toeven
ons ten behoeve.*

Reminiscere

*En het geschiedde in die dagen
dat hij in heerlijkheid verscheen.
Een stralend licht om allen heen,
die naar des Heren welbehagen
Gods glorie zagen.*

Oculi

*De boze geesten moeten wijken
voor Hem die in de hemel woont
en Die zijn goedheid aan ons toont.
Machten, zij zullen – zo zal blijken –
hun vlaggen strijken.*

Laetare

*De broederschap, niet toegenegen,
verkiest voortijdig part en deel
in enkelvoud, wat niet zoveel
is om te gaan gebaande wegen
van God verkregen.*

Judica

*Wie onverdacht en goed wil leven
moet leven in verbondenheid
met iedereen te juister tijd
en niet te snel een oordeel geven
in vrees en beven.*

Palmarum

*De Mensenzoon gaat tot het einde
Zijn gang door de geschiedenis.
Temidden van de duisternis
en stervensmoe van al het zijnde
komt Jezus' wende.*

Pasen

*Christus is uit de dood verrezen:
Wie zoekt het leven bij de dood?
Het Licht staat op in wijn en brood,
het heeft voorgoed de weg gewezen
en ons genezen.*

*Christus is uit de dood verrezen;
ten derden dage opgestaan
heeft Hij voor allen ingestaan.
Laten wij daarom vrolijk wezen:
GOD ZIJ GEPREZEN!*

Ik moet u eerlijk bekennen dat ik de tekst van dit gezang begrijp. Dat komt misschien doordat ik dagelijks poëzie lees, dan word je zo; u moet het me maar niet kwalijk nemen. Maar van een zingende gemeente mag een dergelijke lenigheid van geest niet worden verwacht! Zelfs niet wanneer ze bijpassende Schriftlezingen heeft aangehoord. Een gemeentelied mag geen legpuzzel zijn, het moet directe zeggingskracht en verstaanbaarheid bezitten. Vergelijkt u dit vers eens met de transparante en sterke poëzie van Ad den Besten in gez. 203 en die van Jan Wit in gez. 87 in het Liedboek (op dezelfde melodie). In dit lied van Pendrecht wordt de gemeente overspoeld door vervaagde bijbelse noties; hopelijk voelt ze de onderstroom van horizontalisme nog aan haar tenen kietelen.

Noten

1. Zingend geloven, deel 1, Voorwoord (blz. 5).
2. Idem
3. Zo b.v. Anne Schipper in zijn artikel 'Dichter en dogma' in het door hem geredigeerde themanummer van Woordwerk (Weerklank, dichter en gemeente), nummer 40, blz. 27.

(Wordt vervolgd)

Kalender

van Ned. Geref. bijeenkomsten van meer dan plaatselijk belang.
Opgave: tel. 05130-20476.

1994

23 april	Landelijke Vergadering Apeldoorn
28 april	Landelijk Overleg Chr. Geref. – Ned. Geref. te Nieuwegein
7 mei	Zendingsvoorjaarsvergadering Leerdam met samenwerkende kerken
7 mei	Jaarvergadering Steun Oost Soemba (SOS) te Amersfoort
16 mei	Vergadering St. Emeritaatsvoorziening te Utrecht; 19.30 uur
17 mei	Predikantenconferentie te Apeldoorn
28 mei	Landelijke Vergadering Apeldoorn

Kinderen eerste groepen basisschool, georganiseerd door gemeenteleden uit Oegstgeest en Steenwijk

houden tijdens een toespraak waar ze toch niets van begrijpen". Een twintiger, ook al afkomstig uit een ander kerkgenootschap: "De sfeer vind ik uitstekend. Bijvoorbeeld dat je elkaar een hand geeft en dat in zo'n grote zaal. Ik ben blij dat ik hier naar toe ben gegaan. Ik ben nog maar kort lid van een Nederlands Gereformeerde kerk, maar het geeft me iets 'eigens': we horen bij elkaar. En dat terwijl je toch eigenlijk helemaal niet zoveel mensen spreekt".

Nóg meer keus

Ook aan de overkant van de Veluwehal, in de Rehobothkerk, is het druk. Jos van Dijken (van de Navigators) wil net met zijn programma over tieners beginnen. Hij begint met een waar gebeurde geschiedenis: moeder Monica die intensief bidt voor haar zoon Augustinus. Later zou Augustinus één van de bekendste 'kerkvaders' van de christelijke kerk worden. In een andere zaal hebben de hoorders het getroffen met gemakkelijk zittende stoelen. Toch gaat het hier over 'Overleven in crisissituaties'. Ds. Arjen Velema wisselt met de aanwezigen van gedachten over de vraag wat er met een mens gebeurt wanneer hij crisissituaties in zijn leven meemaakt. Hij doet dit mede aan de hand van zijn

Kinderen hoogste groepen basisschool, georganiseerd door gemeenteleden uit Kampen en Wezep

ervaringen als legerpredikant in Bosnië. Ondertussen zijn Pieter Bos (over het gebed) en Marleen Ramaker (levenslessen van Jezus) al begonnen met hun programma, ik zal hier maar niet als stoorzender naar binnen gaan. In de zaal waar Herman Takken zal spreken, wordt nog naar sta- en zitplaatsen gezocht. Een laatkomer loopt in fors tempo naar binnen met de vraag: "Zitten hier allemaal moslims?" In de zaal ernaast gaat een programma beginnen over de opvang van asielzoekers door de kerk van Arnhem.

Magnums en tandpasta

Niet iedereen zit binnen; buiten vinden ook ontmoetingen plaats. Het Magnum-ijs blijkt in trek. Een jong gemeentelid uit de provincie Utrecht: "Het toneelstuk van 'Wakker' was aktueel. Je kent de geschiedenis van Jozef natuurlijk wel, maar er werden toch nieuwe accenten gelegd. Zoals het met Jozef ging, zo is God ook nu nog met ons bezig. Je weet het wel en toch is het goed om dat weer eens zo

Jeugd uit het voortgezet onderwijs bij Antoine Beiler

te horen". Ze heeft na afloop van het jongerenprogramma het gesprek met ds. Rietkerk gevolgd en in de grote zaal de muziek van Vocation beluisterd. Twee anderen houden zich wat afzijdig van het gesprek. Op mijn vraag aan één van hen hoe hij het programma vindt: "Oh, het ging wel, het was best aardig". "Zien we jullie over 2 jaar terug?" "Misschien wel hoor, dat zou best kunnen...." Een jongen van 11 jaar: " 's Morgens vond ik het niet zo leuk. Je moest knippen en plakken". Op mijn vraag of hij daar te oud voor is: "Ja, daar heb ik geen zin meer in". Gelukkig is er voor hem over 2 jaar een ander programma.... Een tiener uit Noord-Holland: "Ik heb een paar pen vriendinnen ontmoet. Het was erg leuk. Vanmorgen vond ik het toneelstuk gaaf. De muziek van tussen de middag vond ik niet zo goed; ze moeten eens wat beter opletten wat onze smaak is. Maar wat ik mooi vond waren al die kinderen met die het lied zongen over de zonnebloem. Hoe

hebben ze dat zo snel kunnen instuderen?" Op mijn vraag of ze over 2 jaar weer komt: "Zeker weten!" Twee meisjes van een jaar of 10 uit Apeldoorn: "We zijn naar No Monkeyman geweest". Dat zegt de verslaggever helemaal niets. Waar gaat dat eigenlijk over? "Dat zijn 3 mensen die zingen. Het ging over tandpasta en over Noach. De zaal zat helemaal vol. Op mijn vraag of er meer mensen uit de kerk naar Barneveld zijn gekomen: "Ja, hoor, we zijn met veel mensen uit de kerk! Ga je over 2 jaar weer?" "Ja, natuurlijk!"

Slot

Uit de grote zaal klinkt ondertussen het lied van de dag: 'Meester tot wie zouden wij gaan?' De tekst van het lied (tekst: Johan Klein, muziek: Harry van der Veen) is ontleend aan Johannes 6: 68. Even later ben ik terug in een volle grote zaal. Er worden 'Praise'-liederen gezongen m.m.v. Vocation. Dat hebben de bezoekers van de eerste Ontmoetingsdag vast niet gedacht: dat deze liederen voor veel Nederlands Gereformeerden gemeengoed zouden worden. Aan het einde van deze samenhang wordt er spontaan geapplaudisseerd. "Een applausje voor Vocation en voor de Heer!" Na de afsluiting door mevrouw Vrijmoeth gaat iedereen zijns weegs. Sommigen gaan naar een bus en zelfs met de kerkelijke gemeente ook nog uit eten. Anderen lopen naar de auto. Iemand bemerkt tot haar schrik:een parkeerbon! Weer anderen lopen naar het station. Daar staan zoveel Ontmoetingsdag-gangers op het peron dat een reiziger zegt: "We kunnen in de trein wel psalmen gaan zingen...." De tiende Ontmoetingsdag is een goede en gezegende dag geweest. Voor de werkgroep, die intensief deze dag heeft voorbereid is het nu even wat rustiger. Als de Here het wil is er over 2 jaar weer een Ontmoetingsdag....

Gezelligheid voor de ingang van de Veluwehal

Foto's: A. Kole, Heerenveen

H. Algra, Den Helder

Welkom in Barneveld.....

10e ontmoetingsdag trekt bijna 2000 bezoekers

Zaterdag 16 april. Weer zo'n zaterdag waarop van alles te doen valt. Toch is de keus niet moeilijk: natuurlijk wordt het Barneveld. Als we in de trein stappen is het bewolkt en koud. Een paar uur later, in Barneveld, is het heerlijk weer. Dat mooie weer lijkt bij deze ontmoetingsdagen te gaan horen....

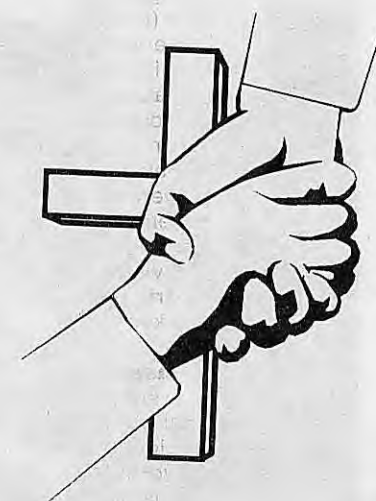
We zijn benieuwd.... Hoeveel mensen komen er dit jaar naar de Ontmoetingsdag? Hoe zal het programma verlopen? Wie zullen we vandaag ontmoeten? Voor de Veluwehal is het druk. Kinderen staan in de rij voor busjes die hen naar de Immanuelkerk zullen brengen. Toch zegt die drukte nog niet alles. Evenals de vorige keer wordt er ook nu in de buurt van de hal druk gehandeld in motoren. Bovendien: een rij van enkele tientallen mensen zegt nog maar weinig over de opkomst. In zo'n grote hal gaan tientallen mensen gemakkelijk verloren in de ruimte. Om kwart over tien worden de eerste liederen ingezet. De zitgedeelten bij de ingang en in het midden van de grote hal zijn helemaal bezet. De tribune is inmiddels ook al goed bezet. Ondertussen blijven mensen binnen komen. Sommigen zijn op zoek naar bekenden, maar dat valt hier niet mee.

De bedoeling van deze Ontmoetingsdag

Mevrouw M. Vrijmoeth-de Jong uit Zwolle heet de vele aanwezigen welkom. Ze legt de bedoeling van deze dag aan ons uit. We zijn bij elkaar om onze God te loven en te prijzen, want Hij is het waard. Ook is de ontmoetingsdag bedoeld om de band tussen de (soms zo) verschillende Nederlands Gereformeerde kerken te versterken. We horen bij elkaar en bij de Here Jezus. "We hopen dat u veel met

Gastvrouw mev. drs. M. Vrijmoeth-de Jong uit Zwolle en alt-soliste Joke de Vin uit Langbroek (bij Doorn)

elkaar spreekt en naar elkaar luistert en dat u elkaar ontmoet als broeders en zusters in de Here". Ze geeft vervolgens de gelegenheid om elkaar de hand te schudden, voor, achter, opzij. Uiteraard levert dit duidelijke gebaar veel geroezemoes en ook hilariteit op....

Jozef en zijn broers

De zaal met tieners is inmiddels tot de laatste plaats bezet. De ongeveer 250 aanwezigen luisteren en kijken naar een toneelstuk van de theatergroep 'Wakker'. De broers zijn bezig een plan te beramen om Jozef in de put te gooien. Als Jozef het podium op komt, verdwijnt 'de opschepper' even later met veel lawaai in de put. Daarna gaat het licht aan en komen van achteren slavenhandelaren de zaal binnen. Ze lopen tussen het publiek door en strooien graankorrels rond. Een expressieve vorm van toneel, die reactie oproept.

Poppenspel

Voor de Veluwehal staat een busje. Enkele laatkomers kunnen nog mee naar de Immanuelkerk. Daar luistert een grote groep kleuters naar een poppenspel. Een meisje zit ademloos in kleermakerszit te luisteren, wat opzij van de anderen, met de duim in de mond. Jammer dat ik geen fototoestel bij me heb. Niemand wil komen op het feest van de koning, iedereen heeft het te druk. "Denken jullie dat die meneer ook niet komt?" "Nééé!" roepen de kinderen. "Zelfs op het feest van de koning niet?" "Nééé!" wordt er nogmaals geroepen. Een enkeling is gaan twifelen en zegt voorzichtig: "Ja...."

Video en toespraak

Om 11 uur blijkt de grote hal helemaal gevuld te zijn. Op een groot scherm

begint net een videopresentatie met Peter Scheele. Op het strand mogen mensen een wens aan een ballon bevestigen. "Hebt u God ook wel eens iets gevraagd?" "En denkt u dat die vraag aan komt?" Daarna laat Peter enkele bijbelgedeelten lezen. "Bidt en u zal gegeven worden...." Je geeft je kinderen toch ook wat ze nodig hebben? Waarom verwacht je dan zo weinig? "Je krijgt toch geen antwoord", zegt een jongere. "Maar waarom denk je dat je geen antwoord krijgt van God? vraagt Peter aan hem. Je kunt pas antwoord krijgen als je iemand kent, vanuit een relatie. Je moet iemand kennen voordat je echt kunt

Hoofdspreker drs. W.G. Rietkerk uit Utrecht

vragen. Ds. W.G. Rietkerk haakt in zijn toespraak in op de inhoud van deze sketch. Bij God een ballonnetje opletten en maar zien wat er van komt.... Natuurlijk: twijfel kennen we allemaal. En toch is er verschil. "Als ik een willekeurig iemand opbel met de vraag of ik 100 gulden kan lenen, lukt dat waarschijnlijk niet. Maar als ik mijn beste vriend opbel, ziet het er heel anders uit. Het wonderlijke van het christelijk geloof is dat het begint met een relatie."

Ruth en Naomi

In de Groen van Prinstererschool zijn kinderen aan het knippen en plakken. Ik vraag aan een jongen uit Arnhem wat ze vanmorgen hebben gedaan. "Een heleboel liedjes gezongen. Ik kende ze niet allemaal. Sommige kende ik niet. Andere kende ik wel. Het verhaal werd verteld door een mevrouw die als Ruth verkleed was met een lange jurk en een hoofddoek". Iemand van de leiding (uit Kampen): "Ik was net zo jong als deze kinderen nu, toen ik voor het laatst op de Ontmoetingsdag was. Nu ben ik er als

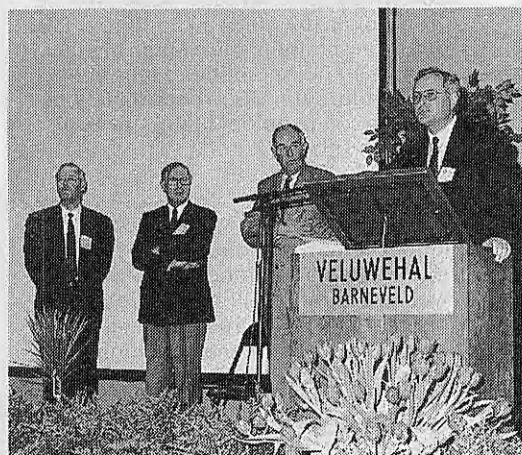
begeleider. Dat is best bijzonder." Ik loop een aantal lokalen langs. In een lokaal wordt diep nagedacht over postcodes. "Waar woon jij?" De bedoeling is dat de kinderen namen van andere kinderen opschrijven en hen volgende week een kaart sturen. Ik heb jou op de Ontmoetingsdag ontmoet.... Wat een leuk idee! Overal wordt geknapt, geplakt en gekleurd. "Pas op, de meester komt eraan!" hoor ik ergens zeggen. Kennelijk gebeurt hier iets dat ik niet mag zien.... In het laatste lokaal wordt net opgemerkt dat het tijd is. Even breekt er een lichte paniek uit. "Waar is de lijn? Ik moet nog...." Even later in een gymzaal van de school. De jassen worden onder de stoelen gelegd, de werkjes eveneens. Dan heb je de handen vrij om te klappen. Er wordt, onder begeleiding van muziekinstrumenten, gezongen; de tekst wordt met behulp van een overheadprojector zichtbaar gemaakt. Geleidelijk aan durven de kinderen meer 'met de muziek mee' in de handen te klappen. "Jezus geeft een loflied in ons hart" klinkt het uit ongeveer 180 kindermondjes.

'Die foto van die lege tribune'

Terug bij de Veluwehal. Hoeveel mensen zijn er nu aanwezig? Na enig overleg en rekenwerk met medewerkers van de Informatie komen we op ruim 1900 aanwezigen, exclusief de allereerste kinderen (crèche en 2- en 3-jarigen). Twee jaar geleden schatte men het bezoekersaantal op 1400.... Opvallend is dat ik al meerdere malen heb horen zeggen, dat het de fotograaf van het Nederlands Dagblad dit jaar niet zal lukken om nog eens 'die foto van die lege tribune te maken'. Kennelijk staat deze foto in de geheugens van veel bezoekers gegrift....

TSB-bundel

Als ik terug kom in de grote zaal, staan er 4 predikanten op het podium. Drs. H. de Jong uit Zeist houdt een korte toespraak. Hij vertelt het één en ander naar aanleiding van het feit dat

De aanbieding van "Begeleidend schrijven" (jubileumbundel 25 jaar TSB) door ds J. Bouma aan de drie begeleiders drs H de Jong, drs O. Mooiweer en drs H. Smit

Een zeer goed gevulde Veluwehal

de Theologische Studie Begeleiding 25 jaar bestaat. De T.S.B. is begonnen als partikulier initiatief en was niet direct gemeengoed in onze kerken. Hij noemt de onderlinge taakverdeling tussen de 3 studiebegeleiders (drs. H. de Jong, drs. O. Mooiweer en drs. H. Smit). Ze zullen de komende jaren afscheid nemen van de T.S.B. Ter gelegenheid van het jubileum heeft ds. J. Bouma de bundel inmiddels aangeboden aan de 3 predikanten. Er staan bijdragen van henzelf in én van een aantal vroegere studenten (de bundel is overigens niet alleen voor de begeleiders bedoeld, maar ook in de handel verkrijgbaar. Titel: Begeleidend Schrijven. Uitgever: Buijten & Schipperheijn, Amsterdam). Ds. de Jong noemt de verschijning van de bundel 'een erkenning van datgene wat ons altijd voor ogen heeft gestaan'.

God is niet veranderd

In de toneelzaal is het ondertussen stil. Ik vraag me af of iedereen al weg is. Het blijkt dat het toneelstuk van de groep Wakker wordt afgesloten met gebed. Dat is bijzonder.... "Waar ging het toneelstuk eigenlijk over?" vraag ik aan een tiener uit Heerenveen. "Over de geschiedenis van Jozef. Het begon ermee dat Jozef een mooie mantel krijgt op zijn verjaardag en het eindigt met het overlijden van Jacob in Egypte". "Maar die geschiedenis kende je toch al lang? Wat heb je dan

nog geleerd?" "Als je het ziet, komt het toch altijd anders op je over. Maar wat ik vooral heb geleerd is dat God niet veranderd is door de eeuwen heen. Hij is nog steeds Dezelfde".

Stands

In een grote ruimte kunnen de aanwezigen informatie krijgen over allerlei organisaties. Aan het uiteinde de stands van het ICS en van de stichting Kuria. Ze liggen een beetje buiten de gebruikelijke looproute, maar zijn daardoor niet ontmoedigd. Een handwerkclub uit Neede toont en verkoopt producten ten behoeve van een babyhuis van 'Redt een Kind'. De kerk van Heemstede voert actie t.b.v. hulpverlening in Hongarije en Roemenië. Een goed doel dat geen geld kost.... hoe verzinnen ze het? Aandacht wordt gevraagd voor christelijke scholen in Indonesië (Stichting Setia), voor Meklin (de medische kliniek in Ngutu, Zuid-Afrika), voor Tear Fund, voor een organisatie op het gebied van milieuvriendelijk consumeren. De Nederlands Gereformeerde kerk van Heerde ontwikkelt plannen om te komen tot een eigen kerkgebouw. (Deels 'vrijgemaakte' organisaties laten hun gezicht zien, zoals het Nederlands Dagblad en het Gereformeerd Psychiatrisch Ziekenhuis. Ook de eigen Nederlands Gereformeerde organisaties laten zich niet onbetuigd: N.G.J., 'Opbouw', de heer Smits met het kerkelijk archief.

Standwerk

En tenslotte allerlei commerciële instellingen die boeken en kleding aan de man of vrouw proberen te brengen. De opsomming is lang niet volledig, het is slechts een impressie. Ondertussen klinken de geluiden van het jongerenkoor Vocation uit de grote zaal door. Ongeveer 200 aanwezigen luisteren hier naar de muziek, klappen in de handen of zingen een lied mee. "Want van u is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid...."

Een fiets met 3 wielen

In één van de zalen is een kleuterprogramma aan de gang. "Wie heeft er een fiets?" "Ik!" "Jij?" "Hoe ziet die fiets eruit?" "Blauw". "En hoeveel wielen heeft die fiets?" "Twee". "Of vind je dat een rare vraag?" "Ja". "En toch zijn er fietsen met meer wielen". "Met drie", klinkt het uit de zaal. "Ja, soms heeft een fiets drie wielen; als je nog moet leren fietsen. Dat klopt". "Of met

één wiel", zegt iemand anders. "Het verhaal van vandaag gaat over een meisje met een fiets met drie wielen. Een meisje dat niet goed kan fietsen. Ze is al 10 jaar en toch heeft ze een fiets met 3 wielen".

Gods leiding

In een overvolle zaal gaat Pieter van Kampen in op de inhoud van zijn boek over Gods leiding in ons leven (aan dit boek werd vorig jaar in 'Opbouw' uitgebreid aandacht besteed). Het is redaktieel Van Kampen prima toevertrouwd om een volle zaal te boeien. Aan het begin van zijn lezing gaat de spreker in op de algemene wetten die God heeft gesteld en de individuele leiding die we van Hem mogen ontvangen. "God wil dat we ernst maken met de door Hem algemeen geformuleerde wetten. God zal alleen Zijn individuele leiding geven aan ons leven, als we leven volgens de algemene kaders die God Zelf ten behoeve van de mens heeft afgebakend. De centrale vraag is: Wil ik leven binnen het kader dat God heeft afgebakend? Er is dan niet een precieze blauwdruk over hoe alles zal verlopen; wel mogen we dan een relatie onderhouden met een levende Vader in de hemel".

Vorm en inhoud

In een andere volle zaal licht Ds. Wim Rietkerk de achtergrond van zijn lezing van vanmorgen nader toe. Hij noemde 2 aspecten die hij bij de voorbereiding van zijn toespraak in het oog had gehouden. In de eerste plaats is er sprake van een oplevende religiositeit. Maar (in de tweede plaats): hoe komt het dan dat zoveel mensen het christelijk geloof als religie afwijzen? Bij een religie gaat het om de vormen, waarin we een levende relatie beleven. Die vormen kunnen echter leeg lopen: de vorm heeft geen inhoud meer. We zien dat bijvoorbeeld in een huwelijk dat vastloopt. Een echtpaar houdt zich nog wel aan de vorm: men ontbijt gezamenlijk. En toch mis je de ander: er is geen onderlinge relatie, geen inhoud meer. Dat is verbijsterend....

Veranderende ontmoetingsdagen

Een echtpaar uit een gemeente onder

Pieter van Kampen over "Gods leiding in ons leven"

Crèche, verzorgd door gemeentelieden uit Hardinxveld, Bunschoten en Voorthuizen

de rook van Rotterdam zit aan de koffie. Op de vraag waarom ze naar de Ontmoetingsdag komen antwoorden ze: "Om samen met mede-christenen je geloof te belijden en met elkaar te zingen". Ze vinden ontmoeting wel belangrijk, maar daar moet het niet bij blijven. "Als je de hele dag bij elkaar zou zitten? Nee, dat zou geen goede vorm zijn, dan zou de opzet van zo'n dag ook niet lukken. Het is goed dat er afwisseling is...."

Het blijkt dat dit echtpaar alle Ontmoetingsdagen heeft bijgewoond. "Of misschien hebben we er één gemist, maar daar blijft het dan ook bij". "Merk u veranderingen in de opzet van de dag?" vraag ik hen. "Ja, er is een duidelijk verschil met vroeger. Het programma is steeds beter toegespitst op allerlei leeftijdsgroepen en op mensen met een verschillende belangstelling. Onze kinderen gaan helemaal uit zichzelf mee, zonder dat je het hen vraagt. Kennelijk spreekt zo'n opzet aan. Je merkt het ook aan de sfeer: die is heel ontspannen".

Toch is lang niet iedereen uit de gemeente waar dit echtpaar lid van is, naar de Ontmoetingsdag gekomen. "Ik zoek nog naar mogelijkheden om mensen te motiveren. Misschien met een extra folder, of wanneer je het aantal malen in je gemeente laat afkondigen. Het is ook belangrijk dat je een goede datum uitkiest. Vaak zijn in het voorjaar zoveel dingen te doen op zaterdag. Je moet uitkijken dat je elkaar niet in de wielen rijdt". Over de keuze van het onderwerp: "Dat is uitstekend. Precies wat je in deze tijd bezighoudt: christen-zijn in een veranderende wereld. Alles wat er op je afkomt. Daar hebben we allemaal hard bezinning voor nodig".

Ouders meegenomen

Soms vallen er wel heel bijzondere reacties waar te nemen. Een jongen van een jaar of 15: "Mijn ouders wilden niet, maar ik heb ze maar meegenomen". Een moeder met 2 kleuters: "Het is voor het eerst dat ik hier kom. Ik kom uit een andere kerk. Wat ik zo bijzonder vind, is dat je hier je kinderen mee naar toe durft te nemen. Voor iedere leeftijdsgroep is er iets te doen. Je hoeft ze niet krampachtig stil te

P.J. van Kampen, Ede

Georgië, een (bijna) vergeten land (2)

Altijd weer dat geld!

zuinig met alles

'Hogeschool de Horst schraapt 20 banen'. Die krantekop trekt m'n aandacht, als ik in het dorpje Dogomi, even buiten de Georgische hoofdstad Tbilisi, naar het toilet ga. (Dat toilet is, net als vroeger bij ons, een hokje in de tuin; anders dan bij ons het geval was, moet je echter boven een spleet in de grond hurken. Een simpel maar effectief systeem.) De krant moet een aantal maanden tevoren zijn achtergelaten door een Friese bezoeker, die bij 'Open Doors' werkte. Hij was er ook al eens eerder, zodat het bericht ook al ouder kan zijn. De krant is keurig in kleine vierkante stukjes geknipt die in 'het hok' aan de spijker zijn geprikt; zo zijn ze beschikbaar voor hun nuttige rol bij ons hele stofwisselingsproces. Zuinigheid is troef, zoals onder andere dus blijkt bij aan repen geknipte kranten uit het verre Nederland.

Men is zuinig met alles, in het huidige post-communistische Georgië. Papiertjes worden nauwgezet gespaard voor gebruik in de haard. Meestal brandt in huis maar een haard; in de rest van het huis is het dan echt steenkoud, zoals dat ook het geval is in nagenoeg alle collegezalen in de Universiteit en in de meeste kantoren. Iedereen zit, eind maart, met een dikke overjas aan achter computers of in collegebanken.

Schaarste is kenmerkend voor een groot deel van het leven van de gemiddelde Georgische man, vrouw of kind. De mensen zijn netjes gekleed, maar het valt me op dat mijn vriend Malchaz de hele week dezelfde pullover en dezelfde stropdas draagt (dat laatste doe ik ook, trouwens!); datzelfde geldt voor de meeste kleren die de leden van mijn gastgezin dragen. Er is weinig afwisseling in kleding, want er zijn maar weinig kleren. Erger nog is soms gebrek aan warm water; een keer tijdens mijn twee weken durende verblijf krijg ik het advies om me maar snel te gaan douchen, "want nu is er warm water!" Ik besluit het niet te doen; onder de gegeven omstandigheden vind ik het passender om mijn

kalende kruin vol shampoovlokken onder de kraan met koud bergwater te houden.

Nog storender is het feit dat er dikwijls, onaangekondigd, een 'power cut' wordt uitgevoerd. Van het ene op het andere moment is er dan geen stroom meer. Dat is 's nachts niet onaangenaam, want de van tijd tot tijd zwaar ronkende stokoude koelkast in mijn slaapkamer houdt dan eindelijk op! Het valt me echter op dat mijn goede vriend Malchaz, die een uiterst hardwerkend hoogleraar aan de Universiteit van Tbilisi is, vaak tot vier uur 's nachts zit te lezen! Hij zit op bed, weggedoken onder een paar dekens die hij over lijf en hoofd heeft gedrapeerd. „Je moet werken zolang er stroom is”, is mijn associatie met het Bijbelwoord, „straks valt de elektriciteit uit en dan kan niemand werken.” Ik ben zelf ook gewend aan lange dagen en dus korte nachten, maar de hoeveelheid tijd die hij aan lezen 's nachts besteedt kan ik toch niet opbrengen. Ik ken in ons land niemand die zo kort slaapt als hij, en om die reden!

tanken

Een ander punt dat mijn aandacht trekt is de ongewone gang van zaken rond het tanken. Nergens zie ik enig bouwwerk dat ook maar enigszins lijkt op de pompen die we in het Westen kennen.

Er staat wel een aantal mannen op bepaalde plaatsen aan de weg met jerrycans vol benzine of diesel. (Loodvrij is er uiteraard niet bij!) 't Is er steeds een drukte van belang. „Waar komt deze benzine nu vandaan”? wil ik van mijn begeleider weten. „Misschien legaal ingevoerd uit Turkije of Azerbaidjan”, zegt die. „Maar er is grotere kans dat die illegaal hier 'gewonnen' is. Er is een pijpleiding die van van de olievelden van Baku naar onze havenstad Batoemi loopt. Die bovengrondse oliepijp, die over grote stukken van Azerbaidjan en Georgië loopt, is voor velen een aantrekkelijk object. Er zijn mensen die heel goed een gaatje in de pijp weten te boren. Dan zetten ze er een kan of jerrycan

onder en lassen daarna het gat weer dicht. De volgende dag kan je die benzine hier kopen!”

Dat dat feitelijk crimineel is bestrijdt hij niet. „Toch kan ik het me wel voorstellen”, zegt hij. „De armoede bij veel mensen is immers schrijnend. Als je geen hoge ethiek hebt, is dat een goede manier om aan geld te komen.”

het verhaal achter het verhaal

Mijn vriend Ilia vertelt het verhaal achter het verhaal. Hij spreekt voortreffelijk Duits en is diverse malen mijn tolk. Het verhaal achter het verhaal is het relaas over de lonen en prijzen in dit land in de Kaukasus. „Voor 1990 verdiende mijn moeder, die lerares is, 130 Roebel per maand. Daarmee kon je een retourticket naar Moskou kopen, voor het vliegtuig. Je hield nog redelijk wat over om de eerste levensbenodigdheden te kopen. Nu verdient mijn moeder 200.000 Kupons, de nieuwe Georgische munteenheid. In Russisch geld omgerekend is dat 100 Roebel, maar dat is met de huidige koers maar 80 Dollarcent. Voor een vliegticket naar Moskou moet je nu 80.000 Roebel betalen! Op basis van het huidige salaris moet ze dus zeseneneenhalf jaar werken voor een vliegticket... Mijn moeder is blijven lesgeven vanwege de kontakten, niet vanwege het geld. Ze moet toch iets te doen hebben...

Zelf krijgt hij een studietoelage van 50.000 Kupons, ongeveer 20 dollarcent; hij gaat er niet voor in de rij staan. Dat is het niet waard! Naast zijn studie werkt hij als evangelist en lekeprediker in dienst van de (geregiastreerde) Baptisten. In de tijd voor januari van dit jaar kreeg hij helemaal niets; er was geen geld voor enig salaris. Sinds een paar maanden is z'n salaris 46.000 Kupons. Daarvan kan hij z'n transportkosten net betalen: 200 Roebel binnen Tbilisi; er is net genoeg voor eten, maar niet voor kleding. Maar hij is er niet verslagen onder: „Dennoch wir sind zufriedener. Gott gibt tagliches Brot.”

Ilia heeft extra reden tot dankbaarheid, vindt hij. Vorig jaar was hij voor het eerst in Duitsland, in Dortmund, als Georgisch tolk bij de Billy Graham campagne. Twee weken verbleef hij er om het hele videoprogramma in zijn taal weer te geven. Van z'n salaris van \$140,- had hij thuis een koe gekocht. Dat hadden ze thuis nog nooit gehad, ook al kwam hij van het boerenland. Zijn bescheiden salaris van twee weken was wel ongeveer het salaris van zijn moeder voor tien jaar! Vond hij het niet moeilijk in het Westen zoveel welvaart te zien en te weten

Nodig ons uit met film- of diaprojectie

OPEN DOORS

Postbus 47, 3850 AA Ermelo, tel. 03410-17814, giro 7733 of bankrek. 67.20.07.800

hoe arm ze het thuis hadden? Nee, dat viel erg mee; hij vond het alleen jammer dat hij geen foto van Billy Graham had kunnen maken. Hij had wel een camera, maar een filmrolletje kopen was op dat moment een onverantwoorde uitgave...

veel onderlinge zorg

Verhalen als deze zijn moeiteloos te vermenigvuldigen, maar ik zal u die vele gegevens besparen. Is dat nu het enige dat over Georgië te melden valt? Het antwoord is natuurlijk nee. Er is een Christelijke Kerk die zich in veel opzichten voorbeeldig aan de opdracht lijkt te wijden om het Woord uit te dragen. Er is ook een grote mate van maatschappelijke en geestelijke betrokkenheid op elkaar. Van beide zaken wat voorbeelden. Om te beginnen is het kerkgebouw veel meer een trefpunt voor vele activiteiten dan bij ons. Op de zondag worden in de Baptistenkerk in Tbilisi de diensten in haast ononderbroken volgorde belegd en de mensen komen ook! De Georgisch sprekende Georgiërs (een ogenschijnlijk nutteloze tautologie) komen het eerst bijeen; er gaan ruim 300 mensen in het kerkgebouw en die zitten er ook! Daarna komen de Russisch sprekenden, de Armeens sprekende Georgiërs en de Zuid-Osseten, die ieder in hun eigen taal zingen, bidden, Bijbel lezen en de prediking aanhoren.

Op de maandag komen de Russisch sprekenden opnieuw bijeen voor een middagpauzedienst. De Zuid-Osseten volgen op dinsdag om 12 uur, de Georgisch sprekenden bleken in volle sterkte op de woensdagmiddag te komen en de Armeniers trof ik, in kleinere aantallen, op de donderdagmiddag. Daarnaast is de kerk drie maal per week open voor consultatie van een arts, het verstrekken van medicamenten en andere taken die met maatschappelijke zorg te maken hebben. Als er goederen uit het Westen aankomen, verzamelt zich iedereen in de buurt van de kerk. Allerlei instanties, de EG voorop, geven er verre de voorkeur aan om hulptransporten bij kerkgebouwen te laten stoppen. Dan is de distributie meest in veel betere handen dan het geval is bij overheidsbemoenissen!

sterke groei

Maar niet alleen dat. De Protestantse kerken groeien fors, met name in Oost-Georgië. (Waarom wel in Oost-Georgië en niet in West-Georgië? Niemand die er klaarblijkelijk een verklaring voor heeft.) Verzoeken om evangelisatiebijeenkomsten komen bij de Baptisten en Evangelischen binnen uit tientallen dorpen en gehuchten in Oost-Georgië. Er komen veel meer verzoeken dan men kan beantwoorden.

Mijn goede vriend, Levan is arts, chirurg om precies te zijn. Hij werkt in een ziekenhuis in de stad Gurjaani, aan de voet van de Kaukasus. Naast die drukke baan (nu soms minder

drukke baan, vanwege de grote schaarste aan allerhande middelen) is hij actief in evangelisatiewerk. Hij is verantwoordelijk voor zes plaatsen! Een half jaar geleden is hij op die zes plaatsen met evangelisatiebijeenkomsten begonnen; in elk van die dorpen is er nu een kleine kerk. Ik kom in het dorpje Hawazi, omgeven door onbeschrijflijk veel modder, en alleen te bereiken via een asfaltweg met onnoemelijk veel kuilen. Dertig tot veertig mensen, oude en jonge, mannen en vrouwen, is bijeen en luistert en zingt bij kaarslicht. Het is een schilderachtig gezicht dat een paar maal verstoord wordt, als ik de flits van mijn camera korststondig het duister van de huiskamer laat klieven. Levan houdt een verhaal en ik doe hetzelfde daarna, door een tolk daarin bijgestaan. Na afloop geven drie mensen te kennen dat ze zich binnenkort willen laten dopen.

In het stadje Quareli, nog dichterbij de Kaukasusketen, zit de volgende zondag een groep van zestig mensen in de kerkzaal, schat ik. „Er zijn er 26 vandaag voor het eerst”, fluistert mijn gastheer me in. Na afloop van de dienst blijven deze 26 mensen na om na te praten en nadere instructies te ontvangen. „Het is oogsttijd in Oost-Georgië”, zegt ook mijn gastheer Malchaz. Hij voegt eraan toe: „De tijd is nu. Of het zo blijven zal? We weten het niet.” Ook stafwerkers van de christelijke organisatie 'Open Doors', bevestigen dat in Oost Georgië meer 'opleving' en 'opwekking' lijkt voor te komen dan op enige andere plaats in het voormiag Oostblok! Omdat ze vandoord veel kontakten hebben in de hele voormalige Sovjet-Unie, van Moldavië tot Tadjikistan, is die bevestiging van dat bericht uit Georgië wel van enige betekenis!

maar geen geld!

Tegelijk geeft het schrijnend aan wat weer het probleem is in dat verafgelegen Georgië. De gelovigen, met name Baptisten, hebben aandacht voor verkondiging en evangelisatie. Ze hebben tenminste vijftien evangelisten in full-time dienst. Voor elk is er een enorme taak die men ook energieek oppakt. Er zijn echter te veel verzoeken om verkondiging om in behandeling te nemen. En waar zit het nog het meest op vast? Op geld. „Wat we nodig hebben is geld voor auto's”, stelt Malchaz vast. We kunnen op enorm veel plek-

ken terecht, maar het zijn plaatsen die met ons openbaar vervoer haast niet te bereiken zijn. En als ze al te bereiken zijn, kost het vervoer erheen zoveel tijd dat het onrendabel is.” Net als de Perzische koning aan Nehemia vroeg, wil ik weten: „Wat is dan uw verzoek?” Met enige schroom zegt hij: „Ik zou willen dat we uit het Westen geld kregen voor de aanschaf van een stel auto's! Maar ja, tegen wie moet je dat nu zeggen? Jullie in het Westen zien ons komen en reageren voorspelbaar: Juist, de mensen in het Oosten willen dus wel geld voor auto's. Dat zal best!...Toch, ons werk wordt momenteel bijzonder sterk beïnvloed door het feit dat we geen geld hebben voor auto's. Auto's zijn bij ons ook niet zo erg goedkoop. Voor een tweedehands auto moet je toch al gauw tussen de 2000 en 3000 dollar neertellen. Ik besef dat dat voor jullie ook geen kleine bedragen zijn. Het is echter veel beter om geld te sturen dan auto's”, voegt hij eraan toe, als ik meer details wil hebben. „Punt een valt er bijna niets via de Oekraïne aan te voeren en via Azerbaidjan is het nog hachelijker. Overal heb je groepen mensen die je aanhouden en die je fors laten betalen als je verder wilt. Bovendien, het kost je ook via Turkije een paar weken voordat je een auto bij ons hebt. Het is veel gemakkelijker en veel goedkoper, als wij ze hier zouden kopen: tweedehands Lada's die nog goed zijn.”

En daar zit ik dus mee. Het is heel gemakkelijk om je te laten inpakken door wensen van gelovigen in Oost-Europa. Het zou me ook niet verbazen, als dat geregeld ook gebeurt. Dat we in ons geld besteden voorzichtig en kritisch moeten zijn is klaar en helder; juist in de regio achter het IJzeren Gordijn is dat zo nodig. Maar als je aan de andere kant hoort, van betrouwbare kant hoort, dat een deel van de zegen die de Oogsttijd in Georgië met zich meebrengt afhankelijk lijkt van zoiets 'plats' als geld, dan vraag je je toch af: wat valt daar nu aan te doen?

Ik vraag me dus af: zouden er lezers zij die wat geld willen overmaken naar Open Doors (belastingaftrekbare giften dus) voor 'een evangelisatorische auto' in Georgië? Het geld zou in dat geval moeten naar gironummer 7733 van Open Doors te Ermelo met vermelding 'Georgië'.

Gezocht ... deelnemers voor Groepsreis Egypte in oktober

OPEN DOORS

Postbus 47, 3850 AA Ermelo, tel. 03410-17844, giro 7733 of bankrek. 67.20.07.800

Voor de kinderen

Elk cijfer stelt een bepaalde letter voor. Breng de letters van de omgeschreven woorden over in de gelijkgenummerde vakjes.

Je vindt dan een tekst uit Handelingen. Alle antwoorden kun je vinden in Johannes 19 en 20 en Handelingen 1.

1. Hoe begroette Jezus zijn discipelen? 13 31 12 50 78 86 70 8
2. Welke discipel wilde niet geloven dat Jezus was opgestaan? 74 71 42 23 14 68
3. Bij welke zee waren de discipelen? 46 2 93 13 40 89 85 26 84 2 31 87 30 9
4. Wat ging Petrus doen? 90 11 27 9 88 15
5. Hoeveel el waren ze van het land af? 85 52 4 51 34 62 21 1 93 60 32
6. Hoeveel vissen vingen zij? 77 22
7. Aan wie vroeg Jezus driemaal of hij Hem liefhad? 9 87 79 17 89 18 83 74 31 16 68
8. Hoe heette de vader van Petrus? 5 62 82 66 76 25 80 68
9. Wat mocht Petrus weiden na de eerste vraag? 38 14 73 63 59 92 80 15
10. Wat sloeg Petrus om omdat hij ongekleeed was? 17 18 43 78 92 61 81 2 88 32
11. Wat toonde Jezus nog meer dan zijn handen? 54 53 89 39 70 1 72
12. Waarmee zouden de apostelen dopen in plaats van water? 34 35 87 41 26 69 57 19 45 47 68 85
13. Wat zouden diegenen zijn die geloofden zonder te zien? 3 91 48 87 69
14. Uit welke streek kwam Nathanaël? 69 29 67 87 38 33 40
15. Hoe heet het eerste evangelieboek waarin het eerste optreden van de apostelen staat beschreven? 34 14 28 50 37 81 11 76 19 64 89
16. Welke plaats mochten de discipelen niet verlaten? 5 55 31 16 7 91 81 20 36
17. Hoe werd Jezus aan hun gezicht onttrokken? 56 62 48 61

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72
73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84
85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	X	X

Hebreeën 12:1-2

„Daarom dan, laten ook wij, nu wij zulk een grote wolk van getuigen rondom ons hebben, afleggen alle last en de zonde die ons zo licht in de weg staat, en met volharding de wedloop lopen, die voor ons ligt. Laat ons oog daarbij alleen gericht zijn op Jezus...”

Op mij genomen, wat niemand kwam vragen, de last van de wereld, die niet was te dragen, en maar klagen.

Daarna geen geneesheer gezocht voor mijn wonden, maar zelf mij getroost en de plekken verbonden met mierzoete zonden.

Zo, blijvend gevangen, door angsten omgeven, niets om te ontvangen en niets om te geven, geen leven.

Reik mij het tweesnijdend zwaard uit uw mond Heer. Dan kap ik mijn ankers. Ik smacht naar een omkeer naar U, Heer.

Jeanette W.S., Houten

De oplossing van de vorige maal was:
1. Izaäk, 2. De Israëlieten in de woestijn, 3. Mozes, 4. Sadrach Mesach en Abednego, 5. Heilige Geest, 6. Sodom en Gomorra, 7. Petrus

G. Wijkhuizen-van Vuuren

Tussen kerken en keuken

Margeet Maljers-Kroes, Alkmaar

Jezus

Toen we vorig jaar tijdens onze vakantie in Cambridge waren, hadden we ons vluchtig voorbereid op een bezoek aan de stad. De werkelijkheid was tot onze vreugde nog mooier dan de plaatjes in de reisgids. De overvloed aan historische gebouwen verrukte ons en we voelden ons in die stad als kinderen bij een overladen snoepdoos. Er was zo veel dat kiezen ons moeilijk viel. De mooiste dingen werden dus voor het laatst bewaard. We liepen over de King's Parade en de naam alleen al zou je een statige stap geven. We sloegen een zijstraat in en slenterden gezellig langs de boekwinkels. „Hier heet het 'Jesus lane'”, zei Reinier, onze jongste, opgewekt. Ik keek omhoog en inderdaad... Ik vond het knap oneerbiedig staan, de naam van de Heer zo maar op een straathoek.

„Je zal er wonen”, zei ik tegen mijn man. Dan moet je, als iemand je adres vraagt zeggen: Jezusstraat twaalf... ik vind het gewoon vloekerig klinken! Vooral als je je postcode er achter moet zeggen. Dat doet voor mij de deur dicht.”

„Och, het zou wel wennen”, antwoordde hij losjes en hield me tegen voor de poort van het Jesus College.

„Hier is het, geloof ik.”

We bekeken de in de reisgids aangeprezen ramen van het 'College' en vervolgden onze weg door Cambridge.

„Zouden wij dat gevoel nu hebben omdat we het moeilijk kunnen plaatsen dat de Here Jezus echt mens is geweest”, piekerde ik, terwijl we van het 'Jesus College' naar het King's College liepen. En hebben Engelsen daar dan minder last van dan wij? Bij ons stopt het bij St. Annasteeg en de Pieterstraat.”

„Mm”, zei mijn man, wat alles kan betekenen... en toen kwamen we door zulke beeldige straatjes dat ik de vraag vergat en er maanden later pas weer op terugkwam.

Dat was naar aanleiding van de volgende gebeurtenis:

Op een gemeenteeavond in de plaats waar onze oudste woont, stond de 'Evangelisatie' centraal.

Een oudere broeder, was er uitgesproken misnoedig over. Hij had er al heel wat 'zaaiwerk' opzitten, maar veel resultaat had hij niet gezien.

Ondanks dat, probeerde hij toch telkens op de plaats waar hij leefde, te vertellen over het werk van God. Die plaats was nu het bejaardenhuis.

Het rondbrengen van de post bood hem de gelegenheid om af en toe een geestelijk gesprek aan te knopen en dat deed hij dan ook trouw.

„En”, zei hij tijdens het rondbrengen van de ochtendpost tegen een dame op de bovenste etage. „En... herinnert u zich nog dat ik het vorige week met u heb gehad over de Heer Jezus.” Hij gaf haar de post.

„Ja...”, zei ze vaag, „is dat niet dat kleine mannetje op de derde verdieping?”

„Ik wist niet of ik er om moest lachen of huilen”, zei die broeder hoofdschuddend tegen de aanwezigen.

„Ik zou er maar om lachen”, zei onze oudste en schaterde voluit.

Toen hij mij dit verhaal vertelde, had ik heel even iets van 'De Here Jezus op de derde verdieping'... Dat klinkt oneerbiedig! En pang... Daar was ik weer terug op de Jesuslane.

De Naam van de Heer hoort voor mij dus niet bij alledaagse dingen zoals een straat of een huis!

Sommige kinderen hebben dat gevoel ook en beperken dat niet tot de Heer Zelf. Ze geven ook zijn dienaren een heilig tintje: Zo'n vijftien jaar geleden hadden we onze eerste predikant. Hij was (en is) een bijzonder aardige man. Hij had een baard, stond hoog op de preekstoel en sprak over God. Daarbij leek hij volgens Annemieke, de vijfjarige dochter van vrienden van ons, op de plaatjes in de kinderbijbel. Ze noemde hem dus simpelweg: De Jezusman.

Op een dag bleef onze pastor bij die vrienden eten en Annemieke bekeek hem, terwijl hij met smaak een boterham oppeuzelde, zwiëgend.

Toen ging ze naar haar moeder, die even in de keuken was en zei: „Hij eet!”

„Daar komt hij voor”, zei de nuchtere Zeeuwse.

„Hij eet een boterham”, zei Annemieke nadrukkelijk.

„Een Jezusman die een boterham eet!”

Ze vond de combinatie 'Jezusman en boterham met kaas' ongehoord.

Ik kon haar gevoel van: 'heiligheid heeft geen maag', wel plaatsen.

Ik heb er ook last van. En met mij honderden gelovigen op honderden verschillende manieren. En met alles moet je je blijven afvragen of je gevoel je wel op het goede spoor zet.

Een beetje twijfel is prima.

Denk ik!

O. Mooiweer, Enschede

Gereformeerde verslaafden

Over dit onderwerp schreef Ds. T.S. Huttenga, geref. predikant (vrijgemaakt) te Groningen-West, een duidelijk en instruerend artikel in de rubriek: 'Kerkelijk Leven' van de 'Gereformeerde Kerkbode voor Groningen, Friesland en Drenthe'. Hij publiceerde zijn artikel ongeveer een half jaar geleden, maar het blijft aktueel. Onder het kopje: 'Wat doe je eraan?' merkt hij het volgende op:

Maar nu de oplossing voor het probleem. 'Heel simpel', zal iemand zeggen, 'je moet gewoon stoppen'. Als zo iemand een gokker of alcoholist ontmoet, is zijn oordeel dan ook duidelijk. Verontwaardigd is hij natuurlijk ook. Hoe haal je het in je hoofd? Het is meteen de reden, waarom een overmatig drankgebruiker aan zo'n persoon zeker niet vertellen zal, dat hij of zij niet van de drank of van het gokken af kan komen. Dat het niet goed is, weet hij of zij ook wel. Dat het een heleboel ellende veroorzaakt, wordt langzamerhand wel duidelijk. Maar nu stoppen. Doe het maar eens! Vaak zijn er al heel wat jaren overheen gegaan, voordat het probleem aan het licht gekomen is. De man of vrouw wil het eerst voor zichzelf niet weten. 'Natuurlijk, drinken doe ik wel, maar verslaafd ben ik niet.' Dan wil je het niet voor je omgeving weten. U vertelt toch ook niet alles aan iedereen. Wat in de loop van een aantal jaren gegroeid is, verandert je niet in een week. De gebruiker kan inmiddels niet meer zonder. Zijn lichaam kan niet meer zonder. Het vertoont ontwenningsverschijnselen, die pas verdwijnen als hij opnieuw gebruikt. Meestal spelen op de achtergrond verschillende problemen mee. Alcohol en gokken worden vaak als tijdelijke probleemoplossers gebruikt. Dan kun je even alle ellende vergeten. De borrel ontspant en het geld dat in de gokkast verdwijnt geeft je een kick. Dat je van gokken nooit rijker wordt, vergeet je. Je haalt er toch ook wel eens wat uit! Trouwens, welke hobby kost nu geen geld? Maar intussen heeft iemand wel een gat opgevuld. Hoe vul je dat gat op een andere manier?

Een overmatige gebruiker helpen, is niet eenvoudig. Twee adviezen geeft Ildske de Jong: Wees betrokken én confronteer. Betrokken. Dat kost ongetwijfeld moeite. Wie heeft niet de neiging om een verslaafde uit de weg te

gaan? Maar hier is eerlijkheid geboden. Wie kent geen verslaving? Te denken valt aan roken. Duidelijk zichtbaar zijn de konsekwenties meestal niet. Maar het is wel een belangrijke doodsoorzaak. Je kunt er oud mee worden, maar je kunt ook twintig keer door het rode licht rijden zonder dat je aangereken wordt! Maar wat denkt u van snoep? Misschien kent u ook het fenomeen van de telefoonverslaving. En de workaholics... Een gereformeerd kerklid is vrij, alleen Christus' eigenaardigheid. Maar waarom moeten alleen de gokker en de alcoholist zich bekeren? Is het een verdienste om geen alcoholist te zijn? Misschien houdt u toevallig niet van wijn of bier en hebt u ook nog het geluk van een fijne familie- en vriendenkring en een goede baan zonder conflicten. We hebben wel gemakkelijk praten, maar... Betrokkenheid is van belang, maar die is er alleen als je iets begrijpt van die ander zijn probleem. En dat begrip is er, als je jezelf een beetje kent. Ieder heeft zijn eigen zwakte. De ene zwakte heeft wel ergere gevolgen dan de andere, maar dat wil dan nog niet zeggen dat zo iemand ook slechter is.

Naast de betrokkenheid is de confrontatie van belang. Degene die veranderen moet, is de gebruiker zelf. Hij moet overtuigd zijn van de noodzaak daarvan. Hoe bereik je dat? Niet door taken van hem over te nemen. Laat de gokker zijn eigen schulden maar betalen en laat de alcoholist zelf maar zijn baas opbellen om te vertellen dat hij ziek is. Dat lijkt misschien hard, maar anders leren ze nooit wat de gevolgen van hun handelwijze zijn. En als ze die gevolgen niet onder ogen krijgen, waarom zouden ze dan stoppen? De drank en de gokkast zijn inmiddels toch al sterker geworden dan hun geweten.

U begrijpt, dat stoppen niet zo eenvoudig is. Vaak moeten er professionele hulpverleners aan te pas komen.

Ja, in de eerste plaats past het niemand zich boven dergelijke verslaafden te verheffen. Onze houding dient gekenmerkt te worden door lankmoedigheid, die niet in strijd is met de gevraagde beslistheid. Lankmoedigheid behoort bij het navolgen van God waartoe wij in de Bijbel worden opgeroepen. Dat heeft niets te maken met een onbegrensde tolerantie, maar opent wel de mogelijkheid tot bekeering. Hoe begeleiden wij dergelijke broeders en/of zusters, zodat ze gaan inzien, dat ze op de verkeerde toer zitten en hun leven anders moeten gaan opzetten? Je hebt als gemeente van Christus een bepaalde opdracht, maar welke dan en hoe vervul je die dan? Het is goed zich daarop in bepaalde gevallen konkreet te bezinnen en intussen op alle terreinen de ander voor te leven wat waarachtige zelfbeheersing is. Anders kom je niet geloofwaardig over. Trouwens, zelfbeheersing behoort tot de vrucht van de Geest. (Galaten 5:22).

Regionaal

Het is de bedoeling dat er de komende jaren in 'Opbouw' vaker aandacht besteed wordt aan plaatselijke initiatieven. Uit reacties van lezers blijkt namelijk dat er in onze kerken behoefte bestaat aan informatie over ontwikkelingen in de plaatselijke gemeenten. Men is daar vaak bezig met allerlei thema's. Er leven vragen rond onderwerpen als catechese, evangelisatie, vormgeving eredienst, verenigingswerk, welke liederen er met kinderen gezongen kunnen worden enz, enz. Ook komen er uit de plaatselijke kerken soms opmerkelijke initiatieven, die andere gemeenten tot voorbeeld kunnen strekken. Op die manier kan men elkaar tot een 'hand en een voet' zijn.

In de praktijk blijkt het op landelijk en redactioneel niveau moeilijk te zijn om de ontwikkelingen in de plaatselijke kerken te volgen. Om deze reden wordt gezocht naar 'regio-korrespondenten'. De bedoeling is dat deze korrespondenten in hun eigen regio de ontwikkelingen volgen. Wanneer ze denken dat een plaatselijk initiatief ook tot opbouw van de andere kerken kan strekken, behoort een korte bijdrage in 'Opbouw' tot de mogelijkheden.

Voor alle duidelijkheid: het gaat in de voorgestelde rubriek niet in de eerste plaats om gebeurtenissen 'met grote nieuws waarde'. Bepaalde thema's worden in de pers immers al uittentreure behandeld. We willen in 'Opbouw' juist aandacht vragen voor de kleinere zaken in de gemeenten, waarmee gezien kan worden hoe de Heer ook in deze tijd Zijn gemeente bouwt en bewaart.

Op dit moment zijn er 2 regio-korrespondenten (zie ook de bijdrage van drs. H. de Jong in 'Opbouw', 38e jaargang, nr. 7, pag. 124). Ze zijn beide tevens scriba van een regio (zie 'Opbouw', 38e jaargang, nr. 5, pag. 93). Dit is weliswaar een handige, maar toch zeker niet een verplichte bijkomstigheid. De regio-korrespondenten zijn:

- In de regio Den Haag: de heer A. Hartkamp, Groenord 92, 2401 AG ALPHEN AAN DEN RIJN, (01720)-45872

- In de regio Utrecht: de heer F. Vonk, Rietland 9, 3621 GZ BREUKELLEN, (03462) - 63460

U kunt deze korrespondenten ook zelf benaderen wanneer u denkt dat een bepaald bericht voor de lezers van 'Opbouw' van belang kan zijn.

De coördinatie van de berichten uit de regio berust voorlopig bij redactielid H. Algra, Ruyghweg 164, 1781 DR Den

Helder, (02230) - 17128

Bij hem kunt u ook voor verdere informatie terecht.

In dit nummer van 'Opbouw' de eerste bijdrage van de heer F. Vonk. Hij heeft deze keer over de grenzen van zijn eigen regio gekeken....

Heemstede:

Uw geld terug voor Roemenië en Hongarije

Iedereen die wel eens boodschappen doet kent het fenomeen van de geldterug-acties. Producenten, die een nieuw of vernieuwd produkt willen promoten geven uw geld terug, wanneer u een streepjescode of een speciaal merkje aan hen inzendt.

Vanuit de kerk van Heemstede is een bijzonder vindingrijk initiatief genomen om deze producenten mee te laten helpen aan steun voor een gemeente in Sovata in Transilvanië en een nabij gelegen hospitaal.

Wanneer bij bruikbare artikelen een geld-terug-actie word gehouden koopt men een grote hoeveelheid hiervan in. Omdat meestal per gezin maar éénmaal een actiezegel kan worden ingezonden, plakken ze de overige zegels op een briefkaart, die vervolgens voor de prijs van het artikel wordt verkocht. Via deze briefkaart krijgt de koper zijn geld weer terug en heeft hij, zonder dat het ook maar een cent kost het goede doel gesteund.

Dit idee werd opgedaan op de ontmoetingsdag in Barneveld. Wellicht een methode om acties vanuit uw gemeente te bevorderen. De marktcijfers beïnvloeden doet het in ieder geval!

F. Vonk, Breukelen

Ontvangen

Lenze L. Bouwers, Verboden toegang (broedgebied).

Jeugdpoëzie, 36 blz., f 13,90 ISBN 9066511729 Uitg. Van den Berg, Kampen

Herman Amelink, Paulus.

De apostel en zijn evangelie 224 blz., f 39,50 ISBN 9066511567 Uitg. Van den Berg, Kampen

Miskotte, K.H.

De weg van het gebed.

(zesde druk) 135 blz., f 22,50 ISBN 9023910311 Uitg. Boekencentrum, Zoetermeer

Dr C. Graafland,

Van Calvijn tot Comrie.

Oorsprong en ontwikkeling van de leer van het verbond in het Gereformeerd Protestantisme. Deel 3 & 4. 319 blz., f 47,50 ISBN 9023903927 Uitg. Boekencentrum, Zoetermeer

Betsy Rossen Elliot en J. Stephan Lang,

Daar vraag je wat!

Vrolijk vraag- en antwoordspel met de bijbel. 93 blz., f 17,50 ISBN 9033825767 Uitg. Ark Boeken, Amsterdam

Drs J. Messelink e.a.,

Geloofsopvoeding.

56 blz., f 8,50 ISBN 9080083658 Uitg. GPC, Wezep en GHBO, Zwolle Besteladres: GPC, Postbus 151, 8090 AD Wezep, tel. 052097-63909

Hans Bouma,

Een goed gesprek.

Het Onze vader uitgelegd aan jongeren. (Met tekeningen van Pirjo Dijk-Kauppinen) 64 blz., f 16,50 ISBN 9024282411 Uitg. Kok, Kampen

K. Schilder,

Profeten en evangelisten;

Een bloemlezing uit de Schriftoverdenkingen van prof.dr. K. Schilder. 260 blz., f 28,- ISBN 9060479874 Uitg. Oosterbaan & Le Cointre, Goes

Mary Hathaway,

Van harte gelukgewenst met de geboorte van jullie baby.

(Kadoboekje) f 4,75 ISBN 9033812576 Uitg. Ark Boeken, Amsterdam

Lucas - het evangelie in omgangstaal

96 blz., f 3,95 ISBN 9033812800 Uitg. Ark Boeken, Amsterdam

V. Gilbert Beers,

Peuterbijbel.

(ill. Carole Boerke) 415 blz., f 29,50 ISBN 9033825880 Uitg. Ark Boeken, Amsterdam

Prof.dr. K. Runia,

Als onze kinderen andere wegen gaan

24 blz., f 6,90 ISBN 9033812606 Uitg. Ark Boeken, Amsterdam

Christine Wright,

M'n zusje Maartje.

Een dag uit het leven van een blind meisje. 32 blz., f 9,90 ISBN 9033825775 Uitg. Ark Boeken, Amsterdam

Ds. J. van Amstel,
De zegen van het avondmaal.
 83 blz., f 14,25 ISBN 9060479807
 Uitg. Oosterbaan & Le Cointre, Goes

Nicola Baxter,
Op weg door de Bijbel.
 Bijbel Atlas.
 32 blz., f 14,95 ISBN 9033812533
 Uitg. Ark Boeken, Amsterdam

Annelies Barth en Alie van Dalen,
Alleenstaand: een ander verhaal.
 Christenvrouwen en hun ervaringen.
 166 blz., f 24,50 ISBN 9029711957
 Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen

Dr. J. van Genderen,
De nieuwe hemel en de nieuwe aarde.
 Apeldoornse Studies no. 29.
 69 blz., f 19,50 ISBN 9024282918
 Uitg. Kok, Kampen – in opdracht van
 de TU van de CG-Kerken in Nederland.

Kerknieuws

Vrouwencontactdag 1994

De landelijke Vrouwencontactdag 1994 zal worden gehouden op donderdag 22 september a.s. in de Nederl. Hervormde kerk te Bennekom. Enkele zusters uit Ede hebben de voorbereiding en organisatie op zich genomen. Ds. W.J. van der Linde zal spreken over het onderwerp: 'Gezin – zin of geen zin?'

Ned. Geref. Kerk van Bunschoten-Spakenburg

De kerkeraad heeft een beroep uitgebracht op ds. G. de Lange, predikant voor de wijkgemeente Overschie te Rotterdam.

Stichting Ned. Geref. Jeugdwerk. (NGJ)

Het dagelijks bestuur van de stichting is als volgt samengesteld:
 Ds. Fred. Blokhuis, voorzitter,
 Ineke Vreemann, secretaris, Willemstraat 31, 2275 CP Voorburg, tel.: 070 – 3 866 345,
 Frederik de Rooy, penningmeester,
 Joke Camfferman, algemeen adjunct,
 Wim van der Lingen, rayoncoördinator,
 Nico Hollestelle,
 Antheun Janse,
 Dirk van der Molen.

Zomerprogramma l'Abri

24 juni – 10 juli 1994
 Een aantal weken in het jaar zijn wij in

Eck-en-Wiel open. Gastvrijheid, gesprek en gemeenschap. Die drie woorden geven aan hoe wij in die weken bezig willen zijn met basisvragen, die iedereen aangaan. Wij heten iedereen hartelijk welkom, die zoekt naar bezinning en verdieping.

Eerste thema-week: relaties

Geen mens is zich-zelf genoeg. Wij zijn zo gemaakt, dat wij alleen in goede relaties onszelf kunnen zijn en toegroeien naar de persoon, die wij bedoeld zijn. Hoe kom ik daartoe? Wat verhindert openheid en het jezelf kunnen geven?

In het weekend houden wij ons bezig met de verhouding tot God. Zijn alle godsdiensten gelijk?
 Van maandag t/m woensdag gaat het meer over de relatie mens – medemens. Je begrijpt me gewoon niet.

vrijdag 24 juni
 20.00 Aankomst, oriëntatie op het thema: Roel Kuiper
 zaterdag 25 juni
 10.30 *Boedisme en islam*. Lezing door Prof. Frank Stootman.

15.00 *Is het christendom uniek?* Wim Rietkerk
 zondag 26 juni

11.00 Samenkomst o.l.v. Wim Rietkerk
 16.00 *'Leven in het Koninkrijk van God'* door Elisabeth Schaeffer

Maandag 27 juni
 10.30 *'Je begrijpt me gewoon niet'*. Dit boek, geschreven door Deborah Tannen, wordt besproken door Tjitske Kuiper.

15.00 De visie van Elaine Storkey op de *man-vrouw relatie*, door Roel Kuiper
 dinsdag 28 juni

10.30 *'Man to man about woman'*. Dit boek door James Dobson wordt besproken door Greta Rietkerk.

15.00 *'Lijden onder ondiepe relaties'* door Wim Rietkerk woensdag 29 juni

10.30 *Video van Edith Schaeffer*, besproken door Heather Stootman
 15.00 *'Dreams, longings and a hunger for reality'*. Dit is een lezing van Elaine Storkey op de band. Frank Stootman geeft commentaar.

18.30 Feestelijke sluiting van deze relatieweek.

donderdag 30 juni
 Vrije studiedag

Tweede week-end: over Godsbewijzen

Veel mensen zoeken naar zekerheid. Is God er? Is zijn bestaan te bewijzen? Of is zelfs de vraag stellen al een bewijs van ongelof?

vrijdag 1 juli

20.00 Opening en bijbelstudie: Greta Rietkerk

zaterdag 2 juli

10.30 Wat kunnen wij leren van God uit de laatste ontdekkingen van de atoomwetenschap? Heeft Fritjof Capra gelijk, als hij zegt, dat deze een bewijs leveren van de waarheid van de New Age visie op God? Lezing door Frank Stootman, professor in de natuurwetenschap in Sydney.

15.00 *Waarom ik geloof in God?* over eigenlijke en oneigenlijke redenen.

Lezing door Wim Rietkerk. Aanbevolen lektuur: *De dingen hebben hun geheim*. F. v.d. Beukel

zondag 3 juli

11.00 Samenkomst o.l.v. Wim Rietkerk
 maandag 4 juli

10.30-17.00 Dag van gebed. Besproken worden: *'The life of prayer'* van Edith Schaeffer en het boek over *bidden* van Vincent Brummer.

dinsdag 5 juli

Vrije studiedag

Derde themaweek Kunstweek

Dit keer over postmodernisme in de kunst. De tijd van de grote verhalen is voorbij.

Iedereen leeft met zijn eigen kleine zinvolle wereldje. Is de typering van deze tijd terecht: het is 'nihilisme met een glimlach'?

woensdag 6 juli

17.00 Aankomst

18.30 Maaltijd

20.30 Lezing over *postmodernisme* door Wim Rietkerk

donderdag 7 juli

10.30 *'The pilgrim's regress'* een boek van C.S. Lewis in verband gebracht met het postmodernisme, door Roel Kuiper

15.00 Creativiteit

20.30 Wij bekijken een postmoderne film (Jim Jarmusch).

vrijdag 8 juli

10.30 *Postmodernisme in de popmuziek*, door Marleen Hengelaar-Rookmaaker

15.00 Creativiteit

20.30 *Postmodernisme in de schilderkunst*, door Marc de Klijn

zaterdag 9 juli

10.30 *'Maarten 't Hart bestaat niet'* een postmodernistische lezing door Hans Werkman

15.00 Werkbepreking. Wij hopen, dat er ook dit jaar weer veel deelnemers zullen komen, die hun eigen werk meenemen en tonen of ten gehore brengen

20.30 *Muzikale vesper* o.l.v. Gotfrid van Eck in de dorpskerk in Eck-en-Wiel. Ieder, die een bijdrage heeft, van harte welkom!

zondag 10 juli

11.00 Samenkomst o.l.v. Wim Rietkerk

14.30 Sluiting van de kunstweek en zomertijd van l'Abri

Opgave en info:

Aanmelden per telefoon: 030-316933 of 03449-1914, b.g.g. 1925.

Kosten: per dag f 25,-; de hele periode f 350,-.

Ieder die komt wordt verzocht zijn werk mee te nemen en waar mogelijk muziekinstrumenten. Ook je slaapzak s.v.p.!

Routebeschrijving:

Per trein:

naar Tiel of Rhenen. Vandaar bus 44.

Per auto:

snelweg Utrecht-Arnhem, afslaan naar Leersum-Amerongen en daar richting Tiel met de veerpont (zie het kaartje).

Adres:

Huize Kortenhoeve, Burgemeester Verbrughweg 40, 4024 HR Eck-en-Wiel, tel. 03449-1914.

Tweede kwartaal

l'Abri-Nederland
Kromme Nieuwe Gracht 90
3512 HM UTRECHT
Tel.: 030 - 316 933
Giro: nr. 206 974 2
Rabobank: nr. 34.11.03.586

A. Open huis Utrecht

Dit kwartaal zijn wij open in april en mei voor een bezoek of een gesprek op iedere dinsdag, woensdag en donderdag.

B. Bijbelstudiekring – Utrecht

De bijbelstudiekring begint weer op donderdag 21 april en gaat door tot juni. Wij lezen verder in Genesis.

C. Dinsdagavondlezingen – Utrecht

Er zijn nog twee dinsdagavonden op komst. De tweede is een open muziekavond in de Jeruzalemkkerk met russische musici, tegelijk afsluiting van een druk seizoen (zie hieronder). De avond ervoor gaat over 'relaties'. Het gaat over het hebben en onderhouden van goede relaties. Dit is tegelijk een voorbereiding op een van de themaweken van het zomerprogramma.
dinsdag 10 mei: 'Hoe dromen kunnen veranderen in nachtmerries', Wim Rietkerk.

D. dinsdag 24 mei: MUZIEKAVOND

Jeruzalemkkerk te Utrecht 20.00 uur. Toen Greta en ik vorig jaar in St. Petersburg in Rusland een bezoek brachten aan het onderwijsinstituut van De Iwanovs werden wij verrast door een muziekavond, waarop zeven dames een hele reeks werken van grote musici op de viool vertolkten. Het maakte op ons grote indruk en wij hebben hen uitgenodigd om diezelfde werken nu ook bij ons uit te voeren. Dat is van harte aanvaard. Een van de redenen is dat zij daarmee steun willen zoeken voor het instituut 'Open Christianity', dat zich inzet voor Christelijk onderwijs in Rusland. Die steun is met name ook financieel. Daarom willen wij ook voor deze bijeenkomst een entreegeld heffen van f 10,-, dat geheel ten goede komt aan dit Instituut. Tegelijk leek ons dit de meest waardige afsluiting van het seizoen. De Jeruzalemkkerk ligt in Tuindorp-Oost in Noord Utrecht aan de Troosterlaan en is te bereiken met lijn 5 of 8 (halte De Gaard).

De volgende lezingen van het vorig seizoen zijn verkrijgbaar op cassette:

1. *Postmodernisme 1, 2, 3* (van 11 jan., 8 febr. en 22 maart op drie cassettes) W. Rietkerk.
2. *Is het wel nodig dat mijn leven zin heeft?* R. Kuiper.
3. *De zin van de geschiedenis* R. Kuiper.
4. *Wanneer is er ruimte tot vergeven?* W. Rietkerk.
5. *Vermenigvuldigen of delen?* B. Goudzwaard.

U kunt deze cassettes bestellen door overmaking van f 5 per cassette (plus porto: f 1,90 voor 1 cass. en f 2,70 en 2-4 cass. en f 5 voor 5 cass.) op giro 2069742 van l'Abri te Utrecht met vermelding van het nummer.

l'Abri in Eck-en-Wiel: weekends

6-8 mei: Als je door de bomen het bos niet meer ziet...

Om misverstand uit te sluiten: dit weekend is geen werkweekend, maar een echt studieweekend direkt na de verkiezingen over de vraag hoe je in deze tijd bijbelse waarden en normen zo ter sprake kan brengen, dat het ook bij mensen, die de bijbel niet als bron en norm erkennen, overkomt.

Apologetiek in de politiek.

vrijdagavond 20.00 uur: bijbelstudie Greta Rietkerk.

zaterdagmorgen: Lezing over het boek van C.G. de Kruif 'Waakzaam en nuchter' door Roel Kuiper.

zaterdagmiddag: *Waarom geloof ik dat?* Oproep tot verantwoording, o.l.v. Wim Rietkerk.

zaterdagavond: na spanning ontspanning.

zondagmorgen: samenkomst o.l.v. Wim Rietkerk.

Kosten: f 50,- en voor veelverdieners f 65,-.

Voor beide weekends geldt: slaapzak en (als je die hebt) muziekinstrument meenemen.

Kiev '94 – Zomerevangelisatie in de Oekraïne

Gemeente 'De Hoeksteen' in A'dam-noord hoopt van 11-24 juni a.s. weer een team te sturen naar de drie miljoen tellende hoofdstad van de Oekraïne om daar mensen te benaderen met het evangelie van Christus. Zij doen dit in samenwerking met plaatselijke christenen die verantwoordelijk zijn voor de nazorg en opvang. Eerdere ervaringen waren zeer bevestigend.

Mensen die erbij waren ervoeren het als een verademing zoveel oor te vinden voor de Here Jezus.

Er is nog plaats in het team!

De voertaal is engels en er zijn vertalers ter plekke aanwezig.

Er zal ook enige voorbereiding zijn. De kosten voor de reis zullen ongeveer f 2300,- per persoon bedragen. Dat is niet gering maar misschien is er sponsoring mogelijk.

Graag uw voorbede voor deze reis en voor de broeders en zusters in Oekraïne.

Informatie bij W.E. Viss, Loenermark 475c, 1025 TR Amsterdam, tel. 020-6374235.

Jaarvergadering S.O.S.

De vereniging Steun Oost-Soemba (S.O.S.) hoopt 7 mei a.s. haar jaarvergadering te houden in Congrescentrum 'De Eenhoorn', Kon. Wilhelminalaan 33 te Amersfoort (t.o. het station). Aanvang 13.30 uur.

Voor de pauze zullen de huishoudelijke zaken aan de orde komen en na de pauze zal Ds. P.P. Goossens een causerie houden en br. J. den Hertog zal daarbij een aantal dia's vertonen. Uw medeleven met en de interesse in het werk dat namens onze kerken gebeurt op Soemba, kan gestalte krijgen door het bezoeken van deze jaarvergadering.

Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk (NGJ) Jeugddag 1994

Op Hemelvaartsdag organiseert het NGJ haar jaarlijkse jeugddag. Op deze dag komen ongeveer 400 Nederlands Gereformeerde jongeren uit het hele land bijeen om te zingen, naar Gods Woord te luisteren en elkaar te ontmoeten.

De dag heeft dit jaar het thema 'Geloof in uitvoering' meegekregen.

Dit thema is gekozen om het geloven in het leven van alledag aan de orde te stellen.

Over het algemeen zit het wel goed met onze kennis: kerkdiensten, catechisatie, jeugdvereniging en Bijbelkringen zorgen ervoor dat onze kennis over het geloof op peil is en blijft. De problemen komen echter wanneer we christen moeten zijn in ons dagelijkse leven: christen zijn op school, in het werk en de sportvereniging. Ter voorbereiding van het onderwerp is een studie over Jesaja 58:1-12 aan de jeugdverenigingen verzonden en opgenomen in het maaltijdsnummer van Verkenning.

Hoofdspreker over het thema is Ds. R. Ganzevoort, Nederlands Gereformeerd predikant uit Doorn. Daarnaast zal er veel samenhang zijn onder het motto 'Toewijding'.

Verder wordt de spaaraktie 'Redt de Malto-kinderen' afgesloten. In deze actie voor een project van de organisatie 'Redt een kind' wordt geld ingezameld t.b.v. een kindertehuis voor de Malto's, een achtergestelde bevolkingsgroep in India. Op de jeugddag zal ook de nieuwe spaaraktie worden gelanceerd.

Verder zijn er tijdens de dag workshops met o.a. muziek, toneel en film.

Evenement: NGJ-jeugddag

Plaats: Christelijk Streeklyceum, Bovenbuurtweg 1, Ede

Datum & tijd:

Hemelvaartsdag 12 mei 1994, 10.30 uur

Info: Dhr. D. van der Molen

Socratesstraat 58

7323 PG Apeldoorn

Tel.: 055-664609

Zendingsadviescommissie NGK

Het adres van de Zendingsadviescommissie der Ned. Geref. Kerken luidt thans: p/a A.W.F. Hermans, Sterrekroos 11, 8265 LN Kampen, tel.: 05202 - 29 292.

Ned. Geref. Kerk van Langerak

Ds. W. van der Veer, predikant te Maassluis, heeft voor het op hem uitgebrachte beroep bedankt.

Ned. Geref. Kerk van Zeewolde

Drs. J.B.M. Storms te Apeldoorn heeft het door de kerkeraad op hem uitgebrachte beroep aanvaard.

Ned. Geref. Kerk van Kampen

Ds. A.W. Vos, predikant van de gemeenten Heemstede/Lisse, zal op 12 juni a.s. zijn intrede doen in de NGK te Kampen.

Onder andere(n)

Vluchtelingenwerk en de Gemeente

Vluchtelingen bezoeken de eredienst. Wat dient de voorganger te doen? Wat kunnen gemeentelieden voor hen betekenen? Hoe kan de gemeente gastvrije gemeente zijn? Hoe kunnen christenjongeren met vluchtelingenjongeren in contact komen? Maar ook: welke knelpunten kunnen er ontstaan? Met welke

juridische vragen kan men te maken krijgen? Hoe kunnen taalproblemen overwonnen worden? Wat voor materiaal is er op dit gebied?

Vragen als deze leven onder veel christenen die op een of andere wijze met vluchtelingen te maken hebben gekregen. Voor hen is er een ontmoetingsdag **zaterdag 7 mei in de Wheme te Harderwijk van 10.00 – 15.15 uur.**

Op deze dag – georganiseerd door de Arabische Wereldzending, EAS-Holland, 'Evangelie en Moslims' en 'Gospel for Guests' – zijn er bijdragen van enkele vluchtelingen, van enkele christenen met ervaringen in het vluchtelingenwerk en van een advocaat. In de pauze is er gelegenheid het depôt met anderstalige materialen van EAS-Holland te bezoeken.

De Wheme is in het centrum van Harderwijk op 10 minuten loopafstand van het station. Bij aanmelding ontvangt u een programma en routebeschrijving alsmede een kleine reader.

Inlichtingen/aanmelding: Evangelie en Moslims, Joh. van Oldenbarneveltlaan 10, 3818 HB Amersfoort, 033-611949.

Zaaigoed en landbouw-gereedschap voor Sudan

De christelijke organisatie ZOA Vluchtelingen zorg heeft f 92.000,- toegezegd aan een eerste opvangproject in het zuiden van Sudan. Vanwege hevige strijd tussen rivaliserende groeperingen zijn uit de omgeving van Mundri en het Kotobi-kamp duizenden mensen opnieuw op de vlucht geslagen. Zij verblijven nu in de omgeving van Maridi en Yambio.

Door het aanbreken van de regentijd zullen naar verwachting de gevechten afnemen. Dit geeft mogelijkheden tot grootschalige distributie van zaaigoed en landbouwgereedschap waarmee de ontheemden weer gedeeltelijk in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Het project wordt door ZOA uitgevoerd in samenwerking met partnerorganisatie International Aid Sweden.

Meer informatie wordt graag verstrekt door:

Egbert Fokkema, PR-manager ZOA-Vluchtelingen zorg
Tel. 055-663833
Fax 055-668799

*De liefelijkheid van den Here, onze God, zij over ons,
en bevestig Gij het werk onzer handen over ons,
ja, het werk onzer handen, bevestig dat.*

Ps. 90 :17

Bedroefd, maar dankbaar voor hetgeen hij voor ons geweest is, geven wij U kennis van het overlijden, toch nog onverwacht van mijn lieve man, onze zorgzame vader, schoonvader en opa

NICOLAAS GERBERT DE KRUIF

in de leeftijd van 81 jaar.

P. de Kruij-Bakker
Dieuwke en Mart
Nico en Marja
Albert en Emmanuelle
Petra en Gert
Betty en Guus
Ronald en Joke
Friso en Charlotte
Auke en Mieke
Suzan en Dirk
en kleinkinderen

22 april 1994
Havendijk 517
3114 EK Schiedam

De bijzetting in het familiegraf heeft inmiddels plaatsgevonden

*„Ik ben de opstanding en het leven,
wie in Mij gelooft, zal leven, ook al
is hij gestorven.”*

Hiermede geven wij kennis dat is ontslapen in zijn Heer, onze Vader en Grootvader

IJGBERT JACOBS

geboren te Leerdam,
21 december 1900

overleden te Den Haag,
25 april 1994

sinds 5 juni 1987 weduwnaar van Johanna Geertruida Ras.

Wij zijn bedroefd, maar tevens dankbaar voor alles, wat de Here ons in hem zo vele jaren heeft gegeven.

Oshawa (Canada): W.C. van Harmelen-Jacobs
M.H. van Harmelen
Hamilton (Canada): H.A. Peter van Harmelen
Rachel van Harmelen-Boehm
Toronto (Canada): Bert van Harmelen
Glenda van Harmelen-Beeksm

Correspondentieadres:
Deylerweg 86
2241 AJ Wassenaar

De begrafenis heeft donderdag 28 april plaats gehad op de Algemene Begraafplaats aan de Kerkhoflaan te Den Haag.

*Geslachten gaan, geslachten zullen komen:
Wij zijn in Uw ontferming opgenomen.
Psalm 90 vers 1*

In zijn slaap is vredig naar zijn Heer gegaan, onze lieve vader en opa

WILLEM JOHANNES WAANING weduwnaar van Etje Prijs

op de leeftijd van 89 jaar.

Uit aller naam
W.J. Waaning

Bilthoven, 17 april 1994
Correspondentie-adres:
Pieter Bothlaan 29
3818 CA Amersfoort

De begrafenis heeft j.l. 21 april plaats gehad op de Algemene begraafplaats "Brandenburg" te Bilthoven.

Met dankbaarheid voor de vele talenten die de HERE hem geschonken had, gedenken wij onze broeder

Y. JACOBS

die op 25 april jl. op de leeftijd van 93 jaar in Christus is ontslapen.

Vele jaren was hij in onze gemeente ouderling. Wij hebben hem in het ambt en daarbuiten leren kennen als iemand, die overvloedig was in het werk des Heren en wij weten dat zijn arbeid niet vergeefs geweest is in de Here (1 Corinthiërs 15 : 58).

Namens de Raad van de Nederlands Gereformeerde Kerk te 's-Gravenhage,

H. Schuurman, voorzitter
J. Venderbos, secretaris